

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

"Фінансово-економічні результати діяльності підприємства і напрямки їх удосконалення"

Виконав: здобувач II курсу, групи ЕП-19 в м
ОПП Економіка бізнесу та інновацій
зі спеціальності 051 Економіка

Горобець О.О.

Керівник: Дубінський С.В.

кандидат економічних наук, доцент

Дніпро

2021

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Освітній ступінь МАГІСТРА

ООП з Економіки бізнесу та інновацій

Спеціальність 051 Економіка

Затверджую:
Зав. кафедри
Задоля Анатолій Олександрович
Професор, доктор економічних наук, заслужений
працівник народної освіти України,
академік Академії економічних наук України

“ ____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу

Горобець О.О.

прізвище, ім'я та по батькові

1. Тема роботи Фінансово-економічні результати діяльності підприємства і напрямки їх удосконалення

2. Керівник роботи Дубінський Сергій Володимирович

кандидат економічних наук, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом від " ____ " _____ 20__ р., № _____

3. Термін здачі здобувачем закінченої роботи _____

4. Цільова установка та вихідні дані до роботи: дослідити фінансово-економічні результати діяльності підприємства та впровадити заходи з їх вдосконалення.

Об'єктом дослідження виступила фінансово-економічна діяльність підприємства.

Предмет дослідження – заходи з вдосконалення фінансово-економічної діяльності досліджуваного підприємства.

5. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити):

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ

РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали, посада)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Перший	Дубінський С.В.		
Другий	Дубінський С.В.		
Третій	Дубінський С.В.		

7. Дата видачі завдання 19.09.20р.

8. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Закріплення керівника кваліфікаційної роботи	01.09.2020	01.09.2020
2	Вибір та обговорення теми кваліфікаційної роботи	15.09.2020	15.09.2020
3	Остаточне затвердження теми кваліфікаційної роботи	20.09.2020	20.09.2020
4	Одержання завдання на кваліфікаційну роботу у наукового керівника	25.09.2020	25.09.2020
5	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	15.10.2020	15.10.2020
6	Виконання першого розділу	01.11.2020	01.11.2020
7	Збір матеріалів на підприємстві	15.11.2020	15.11.2020
8	Виконання другого розділу	25.11.2020	25.11.2020
9	Виконання третього розділу	20.12.2020	20.12.2020
10	Оформлення висновків і рекомендацій	24.12.2020	24.12.2020
11	Оформлення роботи, одержання відзиву	10.01.2021	08.01.2021
12	Попередній захист кваліфікаційної роботи	10.01.2021	12.01.2021
13	Захист кваліфікаційної роботи	21-25.01 2021	26.01.21

Здобувач _____

Горобець О.О.

Керівник кваліфікаційної роботи _____

Дубінський С.В.

АНОТАЦІЯ

Горобець О.О. "Фінансово-економічні результати діяльності підприємства і напрямки їх удосконалення".

Для розкриття обраної теми дослідження у першому розділі було розглянуто теоретичні аспекти фінансово-економічних результатів діяльності, дохід підприємства, його сутність і значення, механізм формування і використання прибутку підприємства та вплив фінансово-економічних результатів на фінансові ресурси підприємства.

На прикладі провідного промислового підприємства ПрАТ «Запоріжжкокс» було досліджено фінансово-економічна характеристика підприємства, проведено аналіз та оцінка фінансово-економічної діяльності та аналіз стану фінансових ресурсів на підприємстві.

За підсумками проведеного дослідження у третьому розділі роботи були впровадженні заходи з удосконалення фінансово-економічних результатів діяльності.

Ключові слова: фінансово-економічні результати, дохід, прибуток, фінансові ресурси.

SUMMARY

Gorobets A. "Financial and economic results of the enterprise and areas for improvement".

To reveal the chosen research topic in the first section the theoretical aspects of financial and economic results, enterprise income, its essence and significance, the mechanism of formation and use of enterprise profit and the impact of financial and economic results on the financial resources of the enterprise were considered.

On the example of the leading industrial enterprise of "Zaporizhkoks" the financial and economic characteristics of the enterprise were investigated, the analysis and estimation of financial and economic activity and the analysis of a condition of financial resources at the enterprise were carried out.

According to the results of the study in the third section of the work were implemented measures to improve the financial and economic performance.

Key words: financial and economic results, income, profit, financial resources.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ	10
1.1. Дохід підприємства, його сутність і значення	10
1.2. Механізм формування і використання прибутку підприємства	12
1.3 Вплив фінансово-економічних результатів на фінансові ресурси підприємства	20
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	28
2.1 Фінансово-економічна характеристика ПрАТ «Запоріжжкокс»	28
2.2 Аналіз та оцінка фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс»	35
2.3 Аналіз стану фінансових ресурсів на підприємстві	43
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	58
3.1. Визначення факторів впливу на удосконалення механізму формування фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс»	58
3.2 Вдосконалення операційної діяльності підприємства	64
3.3 Розробка заходів щодо удосконалення механізму формування фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс»	72
ВИСНОВКИ	83
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	86
ДОДАТКИ	90

ВСТУП

Актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи зумовлена тією увагою, яку приділяє питанням фінансово-економічних результатів менеджмент підприємств усіх форм власності та різноманітних сфер діяльності.

Фінансові результати діяльності будь-якої організації складаються з її доходів і витрат і характеризуються приростом суми власного капіталу (чистих активів), основним джерелом якого є прибуток від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, а також в результаті надзвичайних обставин. Вони складають основу економічного розвитку організації і зміцнення її фінансових відносин з усіма учасниками комерційної справи.

Коли виручка перевищує собівартість, фінансовий результат свідчить про одержання прибутку.

Прибуток – це частина чистого доходу, яку безпосередньо отримують підприємства після реалізації продукції як винагороду за вкладений капітал і ризик підприємницької діяльності.

Підприємець завжди має за мету прибуток, але не завжди його отримує. Якщо виторг дорівнює собівартості, то вдалося лише відшкодувати витрати на виробництво і реалізацію продукції. Реалізація відбулася без збитків, але відсутній і прибуток як джерело виробничого, науково-технічного і соціального розвитку. При витратах, що перевищують виторг, підприємство одержує збитки - негативний фінансовий результат, що ставить його в досить складне фінансове становище, не виключає і банкрутство.

Прибуток - найважливіша категорія ринкових відносин, їй властиві три функції:

1. Економічного показника, що характеризує фінансові результати господарської діяльності підприємства;
2. Стимулюючої функції, що виявляється в процесі її розподілу і використання;

3. Одного з основних джерел формування фінансових ресурсів підприємства.

Слід зазначити, що основною метою підприємницької діяльності є отримання прибутку, збільшення матеріальної зацікавленості учасників бізнесу в результатах фінансово-господарської діяльності. Максимізація прибутку в зв'язку з цим є першорядним завданням підприємства. На величину прибутку у виробничій діяльності впливають зовнішні фактори суб'єктивного характеру і об'єктивні, які не залежать від діяльності господарського об'єкта.

Суб'єктивні чинники: організаційно-технічний рівень управління підприємницькою діяльністю, конкурентоспроможність продукції, що випускається, рівень продуктивності праці, витрати на виробництво і реалізацію продукції, рівень цін на готову продукцію.

Об'єктивні чинники: рівень цін на споживані матеріали і енергетичні ресурси, норми амортизаційних відрахувань, кон'юнктура ринку.

Таким чином, показники фінансових результатів є найважливішими в системі оцінки результативності та ділових якостей організації, ступеня його надійності і фінансового благополуччя як партнера, а обрана тема "Аналіз фінансових результатів" є актуальною в сучасних умовах розвитку ринкової економіки.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження фінансово-економічних результатів діяльності підприємства та впровадження заходів з їх вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- 1) розкрити теоретичні підходи до визначення фінансово-економічних результатів діяльності.
- 2) дослідити сутність прибутку та механізм його розподілу.
- 3) визначення особливостей системи формування і розподілу фінансових ресурсів в сучасних умовах.

4) провести аналіз фінансово-економічних показників діяльності на конкретному підприємстві.

5) впровадити заходи з вдосконалення фінансово-економічних результатів на підприємстві.

Об'єктом дослідження виступила фінансово-економічна діяльність підприємства.

Предмет дослідження – заходи з вдосконалення фінансово-економічної діяльності досліджуваного підприємства.

Інформаційною базою дослідження виступили: фахові підручники, звітність підприємств, статистична інформація, періодичні видання.

Методологічною основою кваліфікаційної роботи з'явилися теоретичні положення економічної науки, праці вчених-економістів, законодавчі акти, урядові рішення і ухвали, галузеві методичні рекомендації.

Наукова новизна кваліфікаційної магістерської роботи полягає у вдосконаленні фінансово-економічних результатів діяльності підприємств.

РОЗДІЛІ.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ

1.2. Дохід підприємства та його особливості

Ефективність виробничої, інвестиційної та фінансової діяльності виражається у фінансових результатах.

Для виявлення фінансового результату необхідно співставити виручку з витратами на виробництво і реалізацію: коли виручка перевищує витрати, тоді фінансовий результат свідчить про одержання прибутку. У разі рівного розподілу виручки і витрат вдається лише відшкодувати витрати - прибуток відсутній, а отже, відсутня і основа розвитку господарчого суб'єкта. Коли витрати перевищують виручку, суб'єкт господарювання отримує збитки - це зона критичного ризику, що ставить господарюючого суб'єкта в критичне фінансове становище, що не виключає банкрутство. Збитки висвічують помилки, прорахунки в напрямках використання фінансових засобів організації виробництва, управління і збуту продукції.

Прибуток відображає позитивний фінансовий результат. Прагнення до одержання прибутку орієнтує товаровиробників на збільшення обсягу виробництва продукції, зниження витрат. Це забезпечує реалізацію не тільки цілі суб'єкта господарювання, а й цілі суспільства - задоволення суспільних потреб. Прибуток сигналізує, де можна домогтися найбільшого приросту вартості, створює стимул для інвестування в ці сфери[5].

Прибуток являє собою вироблений і обов'язково реалізований додатковий продукт. Він створюється на всіх стадіях відтворювального циклу, але свою специфічну форму отримує на стадії реалізації. Прибуток є основною формою чистого доходу (поряд з акцизами і ПДВ).

На величину прибутку, його динаміку впливають фактори як залежні, так і не залежать від зусиль господарюючого суб'єкту.

Фактори внутрішнього середовища вивчаються і враховуються в господарчій практиці, на них можна впливати в плані збільшення прибутку. До внутрішніх факторів відносять: рівень господарювання, компетентність менеджера, конкурентоспроможність продукції, зарплату, рівень цін на реалізовану продукцію, організацію виробництва і праці.

Практично поза сферою впливу знаходяться фактори зовнішнього середовища: рівень цін на споживані ресурси, конкурентне середовище, бар'єри входу, податкова система, державні органи управління, політичні, соціальні, культурні, релігійні та інші [4].

Величина прибутку залежить від напрямків діяльності господарського суб'єкта: виробничого, комерційного, технічного, фінансового і соціального.

Прибуток як результат, фінансової діяльності виконує певні функції. Прибуток відображає економічний ефект, отриманий в результаті діяльності суб'єкта господарювання. Він становить основу економічного розвитку суб'єкта господарювання. Зростання прибутку створює фінансову базу для самофінансування, розширеного відтворення, рішення проблем соціального і матеріального характеру трудового колективу. За рахунок прибутку виконуються зобов'язання підприємств (фірм) перед бюджетом, банками та іншими організаціями. Прибуток є не тільки фінансовим результатом, але і основним елементом фінансових ресурсів. Звідси випливає, що прибуток виконує відтворювальну, стимулюючу і розподільну функції. Вона характеризує ступінь ділової активності і фінансового успіху підприємства. За прибутком визначають рівень віддачі авансованих коштів в прибутковість вкладень в активи [7].

В умовах ринкових відносин суб'єкт господарювання повинен прагнути якщо не до одержання максимальної величини прибутку, то до тієї величини прибутку, яка забезпечить динамічний розвиток виробництва в умовах конкуренції, дозволить йому утримувати позиції на ринку даного товару, забезпечити його виживання. Рішення даних завдань передбачає не тільки знання джерел формування прибутку, а й визначення методів оптимального

їх використання. Управління прибутком виступає в якості одного з двох базових напрямків фінансової політики і ставить своїм завданням максимізацію доходів за наявними джерелами фінансових результатів з одночасним розширенням загальної номенклатури цих джерел.

Отримання прибутку можливо за рахунок монопольного положення або унікальності продукту на ринку того чи іншого товару. Реалізація даного джерела можлива за рахунок постійного оновлення продукту і утримання частки виробництва та збуту. Однак слід враховувати вплив таких факторів, як зростаюча конкуренція з боку інших суб'єктів господарювання та антимонопольна політика держави[15].

Отримання прибутку, що стосується практично всіх підприємств і фірм, пов'язане з виробничою і підприємницькою діяльністю. Реалізація даного джерела можлива за відповідних умов сьогодення дня маркетинговим дослідженням ринку. Величина прибутку в даному випадку залежить від правильності вибору бізнесу, від створення конкурентоспроможних умов продажу товарів, від обсягів виробництва, від величини і структури витрат виробництва.

У сучасних умовах найважливішим джерелом збільшення прибутку є інноваційна діяльність. Реалізація даного джерела передбачає постійну роботу зі зміни споживчих властивостей продукції, робіт і послуг.

1.2. Механізм формування і використання прибутку підприємства

Прибуток є першочерговим стимулом до створення нових або розвитку вже діючих підприємств. Можливість отримання прибутку спонукає людей шукати більш ефективні способи поєднання ресурсів, винаходити нові продукти, на які може виникнути попит, застосовувати організаційні і технічні нововведення, які обіцяють підвищити ефективність виробництва. Отримуючи прибуток, кожне підприємство вносить свій внесок в

економічний розвиток суспільства, сприяє створенню і примноженню суспільного багатства і зростання добробуту народу[19].

Прибуток - багатозначна економічна категорія. Від глибини його пізнання і раціональності використання залежить ефективність комерційного розрахунку, ціноутворення та інших економічних важелів господарювання [28].

Як джерело виробничого і соціального розвитку, прибуток займає провідне місце в забезпеченні самофінансування підприємств і об'єднань, можливості яких багато в чому визначаються тим, наскільки доходи перевищують витрати.

Внаслідок переліченого «аналіз» прибутку на підприємстві сьогодні стає надзвичайно актуальним. Аналіз прибутку дозволяє виявити основні фактори її зростання, ефективне використання ресурсів, потенційні можливості підприємства, а також визначити вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на розмір прибутку, порядок його розподілу[22].

Прибуток - це грошове вираження основної частини грошових накопичень, створюваних підприємствами будь-якої форми власності.

Як економічна категорія він характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності підприємства. Прибуток є показником, який найбільш повно відображає ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Разом з тим прибуток має стимулюючий вплив на зміцнення комерційного розрахунку, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності.

Прибуток - один з основних фінансових показників плану та оцінки господарської діяльності підприємств. За рахунок прибутку здійснюється фінансування заходів з науково-технічного та соціально-економічного розвитку підприємств, збільшення фонду оплати праці їх працівників.

Прибуток являє собою різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво і реалізацію продукції з урахуванням збитків від різних господарських операцій. Таким чином, прибуток формується в

результаті взаємодії багатьох компонентів, як з позитивним, так і негативним знаком[18].

Як найважливіша категорія ринкових відносин прибуток виконує певні функції.

По-перше, він є показником, що найбільш повно відображає ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Показники прибутку є найважливішими для оцінки виробничої та фінансової діяльності підприємства. Вони характеризують ступінь його ділової активності та фінансового благополуччя. За прибутком визначається рівень віддачі авансованих коштів та дохідність вкладень в активи підприємства. Прибуток надає також стимулюючий вплив на зміцнення комерційного розрахунку, інтенсифікацію виробництва[38].

По-друге, прибуток має стимулюючу функцію. Її зміст полягає в тому, що прибуток одночасно є фінансовим результатом і основним елементом фінансових ресурсів підприємства. Реальне забезпечення принципу самофінансування визначається отриманим прибутком. Частка чистого прибутку, що залишилася в розпорядженні підприємства після сплати податків та інших обов'язкових платежів, повинна бути достатньою для фінансування розширення виробничої діяльності, науково-технічного і соціального розвитку підприємства, матеріального заохочення працівників. Зростання прибутку визначає зростання потенційних можливостей підприємства, підвищує ступінь його ділової активності, створює фінансову базу для самофінансування, розширеного відтворення, рішення проблем соціальних і матеріальних потреб трудових колективів. Він дозволяє здійснювати капітальні вкладення у виробництво (тим самим, розширюючи і оновлюючи його), впроваджувати нововведення, вирішувати соціальні проблеми на підприємстві, фінансувати заходи ефективного використання ресурсів[40].

По-третє, прибуток є одним із джерел формування бюджетів різних рівнів. Вона надходить до бюджетів у вигляді податків і поряд з іншими дохідними надходженнями використовується для фінансування та задоволення спільних суспільних потреб, забезпечення виконання державою своїх функцій, державних інвестиційних, соціальних та інших програм, бере участь у формуванні бюджетних і благодійних фондів. За рахунок прибутку виконується також частина зобов'язань підприємства перед бюджетом, банками, іншими підприємствами та організаціями [5].

Прибуток забезпечує потреби самого підприємства і держави в цілому. Тому, перш за все, важливо визначити склад прибутку підприємства. Загальний обсяг прибутку підприємства являє собою валовий дохід. На величину валового доходу впливає сукупність багатьох факторів, що залежать і не залежать від підприємницької діяльності.

Для більш глибокого аналізу прибутку доцільно використовувати дані бухгалтерського обліку, інформацію, яка міститься в первинних документах про фінансові результати діяльності підприємства[11].

Розподіл і використання прибутку є важливим господарським процесом, що забезпечує як покриття потреб організацій, так і формування доходів держави. Механізм розподілу прибутку повинен бути побудований таким чином, щоб усіляко сприяти підвищенню ефективності виробництва, стимулювати розвиток нових форм господарювання.

Таким чином, виникає необхідність у чіткій системі розподілу прибутку перш за все на стадії, що передує утворенню чистого прибутку, тобто прибутку, що залишається в розпорядженні підприємств і організацій.

Принципи розподілу прибутку можна сформулювати наступним чином:

- прибуток, отриманий підприємством в результаті виробничо-господарської і фінансової діяльності, розподіляється між державою і підприємством як господарюючим суб'єктом;

- прибуток для держави надходить до відповідних бюджетів в вигляді податків і зборів;

- величина прибутку підприємства, що залишився в його розпорядженні

після сплати податків, не повинна знижувати його зацікавленості в зростанні обсягу виробництва і поліпшення результатів виробничо-господарської і фінансової діяльності;

- прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, в першу чергу спрямовується на накопичення, що забезпечує його подальший розвиток, і тільки в іншій частині на споживання[36].

Механізм розподілу прибутку може бути представлений на рис. 1.1

Рис 1.1 - Механізм розподілу прибутку

Економічно обґрунтована система розподілу прибутку в першу чергу повинна гарантувати виконання фінансових зобов'язань перед державою і максимально забезпечити виробничі, матеріальні і соціальні потреби підприємств і організацій. Відзначимо, як коректується балансовий прибуток в процесі розподілу.

Балансовий прибуток зменшується на суму прибутку, що обкладається за різними ставками податку на прибуток, здійснюється відрахування в резервні або інші аналогічні фонди, за виключенням суми прибутку, за якою встановлені податкові пільги.

Сплативши в бюджет відповідний податок з прибутку (за винятком податкових пільг), організація отримує в своє розпорядження так званий чистий прибуток. Це прибуток використовується суб'єктом самостійно і спрямовується на подальший розвиток підприємницької діяльності. Ринкові умови господарювання визначають пріоритетні напрямки використання власного прибутку. Розвиток конкуренції викликає необхідність розширення виробництва, його вдосконалення, задоволення матеріальних і соціальних потреб трудових колективів[33].

Відповідно до цього, у міру надходження, чистий прибуток організації спрямовується на фінансування НДДКР, а також робіт по створенню, освоєнню і впровадженню нової техніки, на вдосконалення технології та організацію виробництва; на модернізацію обладнання, поліпшенню якості продукції; технічне переозброєння, реконструкцію діючого виробництва. Чистий прибуток є джерелом поповнення власних оборотних коштів. Крім прямого направлення на виробничі потреби, чистий прибуток є джерелом сплати відсотків за кредитами, отриманими на поповнення нестачі власних оборотних коштів, на придбання основних засобів, а також відсотків по прострочених і відстроченим кредитам. Поряд з фінансуванням виробничого розвитку, прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, спрямовується на задоволення споживчих і соціальних потреб[37].

Забезпечуючи виробничі, матеріальні і соціальні потреби за рахунок чистого прибутку, організація повинна прагнути до установаження оптимального співвідношення між фондом накопичення та споживання, щоб враховувати умови ринкової кон'юнктури і, разом з тим, стимулювати і заохочувати результати праці своїх працівників.

Використання чистого прибутку підприємство може здійснювати шляхом попереднього формування цільових грошових фондів або спрямовуючи гроші безпосередньо на фінансування витрат.

В таблиці 1.1 представлена коротка характеристика розподілу балансового прибутку.

Коротка характеристика розподілу балансового прибутку

Балансовий прибуток					
Податок на прибуток	Розходи на інші платежі	Чистий прибуток			
		Дивіденди	Відрахування до резервних фондів	Капіталізація прибутку	
				Резервний капітал	Нерозподілений прибуток, спрямований на формування основного та обігового капіталу

Фонд накопичення і фонд споживання - це фонди спеціального призначення.

Вони утворюються, якщо це передбачено установчими документами. Фонд накопичення являє собою джерело коштів господарюючого суб'єкта, який акумулює прибуток та інші джерела для створення нового майна, придбання основних фондів, оборотних коштів і т.п. Фонд накопичення показує зростання майнового стану господарюючого суб'єкта, збільшення його власних засобів. Разом з тим операція з придбання та створення нового майна господарюючого суб'єкта не торкаються фонд накопичення. Фонд накопичення може зменшуватися у випадках:

- списання витрат, пов'язаних зі створенням нового майна, але за встановленим порядком не включаються до первісної вартості цього майна (на підготовку кадрів);
- розподілу його між юридичними особами - засновниками;
- погашення збитку господарюючого суб'єкта, виявленого за результатами роботи за рік [45].

Фонд споживання представляє собою джерело коштів господарчого суб'єкта, зарезервований для здійснення заходів щодо соціального розвитку і матеріального заохочення колективу. В фонд споживання перераховуються наступні виплати в грошових і натуральних формах:

- суми, нараховані на оплату праці (ФОП);

- доходи (дивіденди, відсотки) по акціях членів трудового колективу і вкладах членів трудового колективу в майно господарчого суб'єкту, нараховані до виплати працівникам;
- суми наданих господарюючим суб'єктом трудових і соціальних пільг, включаючи матеріальну допомогу.

Ефективне використання прибутку можливо лише при узгодженості дій системи економічних важелів. При цьому першорядне значення має реалізація продукції.

По-перше, тому що в процесі продажу товарів на ринку відбувається відшкодування витрачених засобів виробництва.

По-друге, реалізація продукції - це той момент, коли вироблений продукт отримує визнання на ринку. Будь-яка затримка в реалізації викликає порушення ритмічності виробництва, а значить веде до зниження ефективності діяльності підприємства.

Так як прибуток відображає результати всіх видів діяльності підприємства - виробничої, невиробничої і фінансової, це означає, що на розмірах прибутку відображаються всі сторони діяльності підприємства.

1.3 Вплив фінансово-економічних результатів на фінансові ресурси підприємства

Фінансові ресурси підприємств - це власний, позиковий і залучений грошовий капітал, який використовується підприємствами для формування своїх активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання відповідних доходів і прибутку. Формування фінансових ресурсів здійснюється в процесі створення підприємств і реалізації їх фінансових відносин при здійсненні господарсько-фінансової діяльності.

При створенні підприємств джерела формування фінансових ресурсів залежать від форми власності, на основі якої створюється підприємство. Так, при створенні державних підприємств фінансові ресурси формуються за рахунок бюджету, коштів вищих органів управління, засобів інших аналогічних підприємств при їх реорганізації та ін. Фінансові ресурси підприємств - це доходи, накопичення, надходження - формуються на підприємстві та призначені на цілі простого і розширеного відтворення. Формування фінансових ресурсів передбачає процес освіти і мобілізації коштів на підприємстві. Використання фінансових ресурсів - це, перш за все застосування фінансових ресурсів з метою здійснення виробничої діяльності підприємства.

На процес формування і використання фінансових ресурсів підприємства дуже впливають фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, а також фактори ризику. Фінансові ресурси підприємства - це сукупність власних грошових доходів і надходжень ззовні (залучені і позикові кошти), що знаходяться в розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань підприємства, фінансування поточних витрат, пов'язаних з розширенням виробництва і економічним стимулюванням. Формування фінансових ресурсів здійснюється на двох рівнях:

в масштабах країни;

на кожному підприємстві[26].

Ефективність використання фінансових ресурсів можна оцінювати за допомогою зіставлення досягнутих результатів діяльності (наприклад, прибутку) з сумою фінансових ресурсів, які були в розпорядженні підприємства за відповідний період. Однак не завжди результат господарської діяльності залежить тільки від ефективного використання фінансових ресурсів. Підприємство може нести збитки в результаті порушення технології виробництва, перевитрати матеріалів, сировини та інших причин.

Найбільш повно і точно, сутність фінансових ресурсів підприємств відображена у визначенні, наведеному в підручнику з фінансів підприємств за редакцією М.В. Романовського [30]. В даному визначенні підкреслена нерозривний зв'язок між фінансовими ресурсами і ресурсами грошових коштів, тобто, грошовими ресурсами. Крім того, істотною представляється найбільш широке трактування формування і використання фінансових ресурсів, вони можуть формуватися за рахунок усіх видів надходжень і витрачатися на здійснення всіх видів діяльності. У наукових виданнях з фінансів приділяється увага питанням, пов'язаним з визначенням сутності фінансових ресурсів.

Необхідно відзначити, що фінансові ресурси, підприємств нерідко розуміється як синонім поняття "капітал". Такі вчені - економісти як Бланк І.Т., Поляк Г.Б., Романовський М. Н. [7, 24, 30], відзначають, що фінансові ресурси являють собою капітал, який, будучи вкладеним, в господарську діяльність і послідовно пройшовши всі стадії виробничо-комерційного циклу (кругообіг капіталу), приносить дохід.

Принципова відмінність між фінансовими ресурсами і капіталом організації полягає в тому, що на будь-який момент часу фінансові ресурси більше капіталу організації. Фінансова звітність будується так, що різницю між фінансовими ресурсами і капіталом не можна виявити. У стандартній звітності представлені не фінансові ресурси як такі, а їх перетворені форми - зобов'язання і капітал[12].

Таким чином, фінансові ресурси організації - сукупність власних доходів, накопичень і зовнішніх надходжень грошових коштів, що знаходиться в їх розпорядженні і призначені для виконання зобов'язань перед бюджетом і фінансово-кредитної системами, своїми контрагентами, в процесі фінансово-господарської діяльності.

З визначення фінансових ресурсів випливає, що за походженням вони поділяються на: внутрішні (власні) і зовнішні (залучені).

Внутрішні джерела в реальній формі представлені в стандартній звітності у вигляді чистого прибутку і амортизації, а в перетвореної формі - у вигляді зобов'язань перед службовцями підприємства. Чистий прибуток являє собою частину доходів фірми, яка утворюється після вирахування із загальної суми доходів обов'язкових платежів - податків, зборів, штрафів, пені, неустойок, частини відсотків та інших обов'язкових виплат. Чистий прибуток знаходиться в розпорядженні підприємства і розподіляється за рішенням її керівних органів[47].

Таким чином, фінансові ресурси використовуються підприємством в процесі виробничої та інвестиційної діяльності. Вони знаходяться в постійному русі і прибувають в грошовій формі лише у вигляді залишків грошових коштів на розрахунковому рахунку в банку і в касі підприємства.

Підприємства використовують найрізноманітніші джерела фінансових ресурсів. Від структури залучених джерел залежить фінансова стійкість підприємства і рентабельність його виробничо-господарської діяльності.

Джерелами фінансових ресурсів є всі грошові доходи і надходження, які має підприємство чи інший господарюючий суб'єкт в певний період і які направляються на здійснення грошових витрат і відрахувань, необхідних для виробничого і соціального розвитку.

До складу фінансових ресурсів підприємств входять власні, позикові і залучені кошти. Прийнято розрізняти дві форми фінансування: зовнішнє і внутрішнє. Такий поділ обумовлено, жорстким зв'язком між формами фінансових ресурсів, і капіталом підприємства, а також процесом фінансування.

Достатність власних коштів є основною умовою надання підприємству позикових коштів. До власних фінансових ресурсів підприємств відносяться прибуток і амортизаційні відрахування. Випереджаючий темп зростання власного капіталу в порівнянні з позиковим, характеризує раціональне співвідношення цих видів фінансових ресурсів.

Характеристика видів фінансування представлено у табл. 1.2

Структура джерел фінансування підприємства

Види фінансування	Зовнішнє фінансування	Внутрішнє фінансування
Фінансування на основі власного капіталу	1 Фінансування на основі вкладів та часткової участі (наприклад, випуск акцій, залученню нових пайщиків)	2 Фінансування за рахунок прибутку після оподаткування
Фінансування на основі залученого капіталу	3 Кредитне фінансування (наприклад, на основі позик, позик, банківських кредитів, кредитів постачальників)	4 Позиковий капітал, сформована основі доходів від продажу – відрахування в резервні фонди.
Змішане фінансування на основі власного та залученого капіталу	5 Випуск облігацій, які можна обміняти на акції, опціоні позики, позики на основі надання права участі в прибутках, випуск привілейованих акцій	6 Особливі позиції, які містять частину резервів

Власні кошти - це основні джерела фінансування діяльності підприємства. Якщо власного капіталу виявляється недостатньо, то для фінансування рішень фінансового характеру використовується позиковий капітал.

До позикових засобів відносять кредити комерційних банків та інших кредитних організацій, позики.

До залучених фінансових ресурсів належать кошти, залучені шляхом випуску акцій, бюджетні асигнування і кошти позабюджетних фондів, а також кошти інших підприємств і організацій, залучені для пайової участі та на інші цілі[39].

Залучені і позикові кошти призначені для виконання фінансових зобов'язань підприємства, фінансування поточних витрат і витрат, пов'язаних з розширенням виробництва.

Джерелами власних фінансових ресурсів є:

статутний капітал (кошти від продажу акцій і пайові внески учасників);
резерви, накопичені підприємством;

інші внески юридичних і фізичних осіб (цільове фінансування, пожертвування, благодійні внески та ін.).

При створенні підприємства джерелом придбання основних засобів, нематеріальних активів, оборотних коштів є статутний капітал. За рахунок нього створюються необхідні умови для здійснення підприємницької діяльності. Статутний капітал являє собою суму коштів, наданих власниками для забезпечення статутної діяльності підприємства. Вкладами в його статутний капітал включають прямі грошові кошти, матеріальні та нематеріальні активи. Статутний капітал формується при первісному інвестуванні коштів. Формування статутного капіталу може супроводжуватися утворенням додаткового джерела коштів - емісійного доходу. Це джерело виникає в разі, коли в ході первинної емісії акції продаються за ціною вище номіналу. При отриманні цих сум вони зараховуються в додатковий капітал [10].

У процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг створюється нова вартість, яка визначається сумою виручки від реалізації.

Виручка є основним джерелом відшкодування витрачених на виробництво продукції (робіт, послуг) коштів, формування фондів грошових коштів, її своєчасне надходження забезпечує безперервність кругообігу коштів, безперебійність процесу діяльності підприємства. З отриманої виручки підприємство відшкодовує матеріальні витрати на сировину, матеріали, паливо, електроенергію, інші предмети праці, а також надані підприємству послуги.

Прибуток як економічна категорія - це чистий дохід, створений додатковою працею. Прибуток є економічним показником, що характеризує фінансові результати підприємницької діяльності. Крім того, через прибуток реалізується принцип матеріальної зацікавленості в процесі її розподілу і використання, а також принцип матеріальної відповідальності. Нарешті, прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства - це багатocільове джерело фінансування його потреб, але основні напрямки її використання можна визначити як нагромадження і споживання. Пропорції розподілу

прибутку на накопичення і споживання визначають перспективи розвитку підприємства.

На відміну від амортизаційних відрахувань прибуток не залишається повністю в розпорядженні підприємства, її значна частина у вигляді податків надходить у бюджет, що визначає ще одну сферу фінансових відносин, які виникають між підприємством і державою з приводу розподілу створеного чистого доходу [13].

Прибуток і амортизаційні відрахування є результатом кругообігу коштів, вкладених у виробництво, і відносяться до власних фінансових ресурсів підприємства, якими вони розпоряджаються самостійно. Оптимальне використання амортизаційних відрахувань і прибутку по цільовому призначенню дозволяє відновити виробництво продукції на розширеній основі.

Самофінансування - обов'язкова умова успішної господарської діяльності підприємств в умовах ринкової економіки. Цей принцип базується на повній окупності витрат по виробництву продукції і розширенню виробничо - технічної бази підприємства, він означає, що кожне підприємство покриває свої поточні і капітальні витрати за рахунок власних джерел. Принцип самофінансування поки не може бути забезпечений на підприємствах, що випускають необхідну споживачу продукцію з високими витратами на її виробництво і не забезпечують достатній рівень рентабельності по різних об'єктивних причин. При тимчасовій недостатності в засобах потреба в них може забезпечуватися за рахунок позикових фінансових ресурсів.

Перспективною формою залучення позикових коштів на довгостроковій основі є облігаційна позика, що випускається акціонерним товариством на термін не менше одного року, а також - емісія пайових цінних паперів, банківські кредити, фінансовий лізинг [23].

Позиковий капітал - це частина капіталу, що використовується господарюючим суб'єктом, яка не належить йому, але залучається на основі

банківського, комерційного кредиту або емісійного позики на основі зворотності. Позиковий капітал, характеризує в сукупності обсяг фінансових зобов'язань підприємства. У процесі розвитку підприємства в міру погашення його фінансових зобов'язань виникає потреба в залученні нових позикових коштів.

При залученні у комерційного банку позикових коштів, підприємство укладає з ним кредитний договір, в якому визначаються умови надання позики (термін кредиту, умови його погашення), проте ще до укладення договору підприємство повинне визначити можливості погашення позики, тобто оцінити джерела, з яких вона буде погашатися [32].

Досить широкі можливості залучення, особливо при високому кредитному рейтингу підприємства є наявність застави або гарантії поручителя. Забезпеченням зростання фінансового потенціалу підприємства при необхідності суттєвого розширення його активів і зростання темпів росту обсягу його господарської діяльності. Використання позикового капіталу має певні недоліки: генерує найбільш небезпечні фінансові ризики - ризик зниження фінансової стійкості і втрати платоспроможності. Рівень цих ризиків зростає пропорційно зростанню питомої ваги використання позикового капіталу. Активи, сформовані за рахунок позикового капіталу, генерують меншу норму прибутку, яка знижується на суму виплачуваного позичкового відсотка.

Можна зробити висновок, що підвищення ефективності діяльності підприємства неможливо тільки в рамках його власних ресурсів. Для розширення фінансових можливостей необхідне залучення додаткових позикових коштів з метою збільшення вкладень у власний бізнес, отримання більшого прибутку. У зв'язку з цим управління залученням і ефективним використанням позикових засобів є однією з найважливіших функцій фінансиста підприємства, спрямованої на забезпечення досягнення високих кінцевих результатів його діяльності.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Фінансово-економічна характеристика ПрАТ «Запоріжжкокс»

ПрАТ «Запоріжжкокс» - це одне з найбільших коксохімічних підприємств України. Воно є також одним з найбільших виробників коксу для металургії та одним з найбільших експортерів хімічної продукції в Україні. Підприємство виробляє близько 10% усього виробленого в Україні коксу.

Підприємство було засноване та введене в експлуатацію у 1934 році. Заснування цього підприємства було пов'язане з відкриттям Дніпровської гідроелектростанції та металургійного комплексу міста Запоріжжя.

Сьогодні ПрАТ "Запоріжжкокс" має повний технологічний цикл переробки коксохімічних продуктів.

Основна продукція ПрАТ "Запоріжжкокс":

- доменний кокс;
- кокс горішок;
- коксова
- сульфат амонію;
- сірка газова і колоїдна;
- пластифікатори бетону;
- масло антраценове;
- дьогті для дорожнього будівництва;
- паливо котельне.

15 травня 1995 року Кабінет міністрів України ухвалив рішення про приватизацію підприємства.

У серпні 1997 року завод був включений в перелік підприємств, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки України.

До початку 1999 року найбільшим пакетом акцій підприємства в розмірі 48,85 % володіло ЗАТ "Інвестиційна компанія «Трудінвест», засновниками якої виступали 14 фізичних осіб, що були керівниками ВАТ «Запоріжжкокс». У подальшому, це закрите акціонерне товариство (дві третини статутного фонду) спільно з ВАТ «Запоріжжкокс» (третина статутного фонду) створили ВАТ "Торговий дім «Запоріжжкокс», яке охопило 19,88 % акцій заводу.

Обсяг експорту в першому півріччі 2001 року — 51,5 млн гривень (10,191 млн доларів США). До початку 2002 року акціями «Запоріжжкокс» володіли 16 керівників підприємства і 5 фірм, при цьому 30 % акцій було зосереджено у ВАТ «Запоріжсталь». Об'єм продукції в 2005 році становив 1,8858 млн тонн коксу (5-е місце на Україні — 10,0 %).

Влітку 2012 року з дозволу Антимонопольного комітету України контрольний пакет акцій «Запоріжжкокс» перейшов у власність голландської «PrivateLimitedLiabilityCompanyMetinvestBV» (дочірньої компанії транснаціональної гірничо-металургійної групи «Метінвест»).

2011 рік завод закінчив зі збитками 227,407 млн гривень, 2012 рік — закінчив зі збитками 18,039 млн гривень. У 2013 році завод виробив 1,15 млн тонн коксу. У січні-травні 2015 року завод скоротив виробництво, за цей період було випущено 430 тис. тонн коксу.

У 2016 році загальними зборами акціонерів було прийнято рішення про перетворення форми власності «Публічного акціонерного товариства» у «Приватне акціонерне товариство». Станом на сьогоднішній день 51 % акцій ПАТ «Запоріжжкокс» належить групі «Метінвест» і 42 % «Запоріжсталь».

На ПрАТ «Запоріжжкокс» з 2008 року функціонує система менеджменту якості, охорони праці та охорони навколишнього середовища. Система управління задовольняє вимоги міжнародних стандартів ISO 9001, OHSAS 1800, ISO 14001, що підтверджується міжнародними сертифікатами відповідності.

Саме ця система менеджменту якості, екології і охорони праці дає змогу повністю задовольнити споживачів, крім того вона базується на основі внутрішньої документації підприємства. ПрАТ «Запоріжжкокс» розробляє відповідні зобов'язання забезпечені політикою підприємства, з якою мають змогу ознайомитися будь-які зацікавлені особи.

Комбінат «Запоріжжкокс» у липні 2020 року збільшив виробництво доменного коксу на 9% в порівнянні з відповідним місяцем минулого року – до 70,3 тис. т. За сім місяців «Запоріжжкокс» виробив 503 тис. т доменного коксу. Це на 4% більше, ніж за відповідний період 2019-го.

За підсумками 2019 року комбінат наростив виробництво доменного коксу на 0,3% в порівнянні з попереднім роком – до 827,5 тис. т.

Наразі зараз підприємство займається реконструкцією коксових батарей. Програма реконструкції коксових батарей № 5-6 є одним з основних стратегічних проектів інвестиційної програми «Запоріжжкоксу». Капітальний ремонт із загальним бюджетом 250 млн гривень стартував в 2017 році. Планується виконати його поетапно в умовах діючого виробництва до 2023 року. Всього на «Запоріжжкокси» експлуатується три коксових батареї. Продуктивність коксових батарей № 5-6 становить 720 тисяч тонн в рік.

Отже підприємство постійно займається питаннями високої якості власної продукції та охороною навколишнього середовища. Підприємство має усі необхідні сертифікати якості та постійно звітує щодо екологічного стану підприємства.

Для того, щоб ознайомитися з фінансовими показниками ПрАТ «Запоріжжкокс», проаналізуємо дані табл. 2.1

Таблиця 2.1

Результати фінансової діяльності ПрАТ «Запоріжкокс» станом на 2017-2019 рр., тис. грн.

Показник в тис. грн..	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Абсол. відх. 2019-2017	Абсол. відх. 2019-2018	Відн. відх. 2019 до 2017, %	Відн. відх. 2019 до 2018, %
Чисельність працівників	1546	961	812	-734	-149	-47,48	-15,5
Чистий дохід	8585404	9208474	12365901	3780497	3157427	44,03	34,3
Собівартість реалізованої продукції	7140283	7755143	12003258	4862975	4248115	68,1	54,78
Валовий прибуток/збиток	1445121	1453331	362643	-1082478	-1090688	-74,9	-75,05
Чистий прибуток/збиток	1058783	1118285	96669	-962114	-1021616	-90,87	-91,35
Власний капітал	2183314	3193254,5	4244176	2060862	1050921,5	94,39	32,9
Необоротні активи	1126383	1417710	2213669	1087286	795959	96,53	56,14
Оборотні активи	4911295	6932785,5	5309842	398547	-1622943,5	8,1	-23,4
Адміністративні витрати	68951	89669	98860	29909	9191	43,38	10,25
Витрати на збут	21919	33986	86527	64608	52541	294,76	154,6
Ін. операційні витрати	1158898	2266056	489558	-669340	-1776498	-57,76	-78,4

Також отримані дані проаналізуємо на рис. 2.1

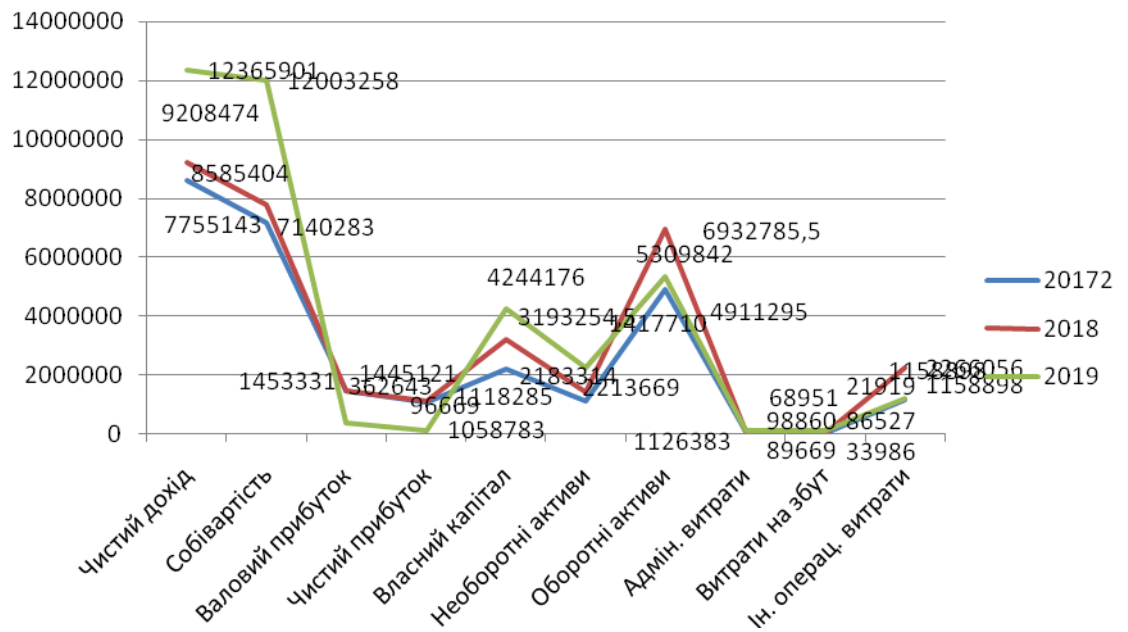

Рис. 2.1 – Результати фінансової діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс»

Проаналізувавши дані за визначений період, можна зробити висновок про збільшення чистого доходу підприємства: у 2017 році він становив 8 585 404 тис. грн., а в 2019 р. вже 12 365 901 тис. грн., що є достатньо потужним зростанням, яке у відсотковому відображенні становить 44,03%. Беручи до уваги увесь проаналізований період можна зробити висновок, що діяльність підприємства є достатньо ефективною, бо спостерігається зростання чистого доходу.

Собівартість виробленої продукції також зросла протягом зазначеного періоду. У 2017 році вона становила 7 140 283 тис. грн., а у 2019 році 12 003 258 тис. грн.

Чистий прибуток, який дає змогу оцінити ефективність діяльності підприємства, зазнав дуже стрімкого падіння протягом цих трьох років. Це є дуже негативним показником, що у відсотках відображає падіння на 90,87%. Проте, у 2018 році показник чистого прибутку був більшим за показник 2017 року та становив 1 118 285 тис. грн.

Оборотні активи також змінювалися нерівномірно. Так, зазнавши зростання у 2018 році, порівняно із 2017 роком, вони знов зменшилися у 2019 році та складають 5 309 842 тис. грн. Серед витрат найбільшу частку займають інші операційні витрати. Хоча потрібно відмітити, що вони зменшилися на 78,4% порівняно з 2017 роком.

Підсумовуючи, можна сказати, що під час проаналізованого періоду з 2017 по 2019 роки підприємство провело дуже неоднозначну роботу. У 2019 році відмічалось значне погіршення показників чистого та валового прибутку, проте відбувалося зростання витрат. Найбільш вдалим можна назвати 2018 рік, коли майже усі показники зазнали позитивних змін та перевищили показники минулого періоду.

Наступними розглянемо аналітичні показники фінансового стану підприємства у табл. 2.2

Таблиця 2.2

Основні аналітичні показники фінансового стану ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на 2017 – 2019 рр., тис. грн.

Показник	Формула для розрахунку	2017	2018	2019	Абсол. відх. 2019-2017	Абсол. відх. 2019-2018	Напря м позитивних змін
Валюта балансу тис. грн	Ф. 1 р.1300	6037678	8350495,5	7523511	1485833	-826984,5	↑
Сер. величина осн. засобів тис. грн	$\frac{\text{Ф. 1 р. 1010}(\text{гр. 3} + \text{гр. 4})}{2}$	908532	836381,5	1640566	732034	804184,5	↑
Фондоозброєність тис.грн/чол	$\frac{\text{ОЗ}}{\text{Ч}}$	587,67	870,32	2020,4	1432,73	1150,08	↑
Фондовіддача осн. фондів	$\frac{\text{ОЗ}}{\text{Ф}}$	9,4	11	7,54	-1,86	-3,46	↑

Продовження табл. 2.2

Частка осн. засобів в активах	Первісна вартість осн. засобів/Активи	0,4	0,15	0,17	-0,23	-0,02	↓ за умов незмінних або зростаючих обсягів реалізації
Коефіцієнт зносу осн. засобів	Знос осн. засобів/Первісна вартість осн. засобів	0,3	0,37	0,4	0,1	0,03	↓
Коефіцієнт оновлення осн. засобів	Збільшення за звітний період первісної вартості осн. засобів/Первісна вартість осн. засобів на кін. року	-0,1	0,12	0,43	0,53	0,31	↑ за умов виключення інфляційного фактору
Коефіцієнт мобільності активів	Оборотні активи/Необоротні активи	4,3	9,78	2,4	-1,9	-7,38	↑ рек. рівень Кмоб. ≥ 5

Проаналізовані у табл. 2.2 показники потребують уваги задля найбільш повного покращення роботи на підприємстві.

Валюта балансу зросла у 2018 році порівняно з 2017 роком, але знов зменшилася у 2019 р. Порівняно з 2017 роком валюта балансу у 2019 р. зросла на 1 485 833 тис. грн.

Середня вартість основних засобів зросла у 2019 році на 804 184,5 тис. грн. у порівнянні з 2017 роком.

Фондоозброєність зазнала позитивних змін. Так, у 2018 році у порівнянні з 2017 роком вона збільшилася на 282,65 тис. грн./чол., а у 2019 р. на 1150,08 тис. грн./чол.

Проте фондovіддача значно погіршила свій показник та зменшилася з періоду 2017 року на 3,46 у 2019 році.

Коефіцієнт мобільності активів показує наскільки швидко активи можуть переходити з однієї форми в іншу, це поняття пов'язано з ліквідністю і характеризується тим, що мобільність активів має збільшуватись протягом

періоду. Він збільшився у 2018 році до позитивного значення 9,78, проте у 2019 році він зменшився і становить 2,4, що навіть менше ніж у 2017 році.

Таким чином, ми ознайомилися з діяльністю ПрАТ «Запоріжжкокс», визначили основні напрями роботи, етапи розвитку підприємства та асортиментом виробленої продукції. Також ознайомилися з результатами фінансової діяльності підприємства та визначили, що за період 2015-2017 рр., ПрАТ «Запоріжжкокс» значно покращило показники своєї діяльності у 2018 році, проте майже всі показники зазнали негативних змін у 2019 році. Ознайомившись з основними аналітичними показниками підприємства було виявлено неоднозначний розвиток, який потребує уваги підприємства.

2.2 Аналіз та оцінка фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс»

Неможливо зробити висновок про роботу підприємства, ефективність його функціонування та шляхи покращення діяльності без розрахунку та аналізу показників його фінансового стану. Показники фінансового стану підприємства являє собою показники, згруповані задля оцінки певного аспекту діяльності підприємства. За допомогою їх розрахунку та подальшого аналізу оцінюють функціонування підприємства, виявляють його слабкі місця, та на основі отриманих даних розробляють комплекс дій, які будуть спрямовані на покращення фінансового стану.

Першою групою показників фінансового стану розглянемо показники ділової активності. Аналіз показників ділової активності дає змогу оцінити ефективність основної діяльності підприємства, а також ефективність використання фінансових ресурсів.

Проаналізуємо показники ділової активності для ПрАТ «Запоріжжкокс» у табл. 2.3

Таблиця 2.3

Показники ділової активності для ПрАТ «Запоріжжкокс» на 2017-2019 рр.

Показник	Формула розрахунку	2017	2018	2019	Абсол. відх. 2019-2017	Абсол. відх. 2019-2018	Напрямок позитивних змін
Оборотність активів (обороті), ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації	ЧД(В)Р / Активи	1,42	1,1	1,64	0,22	0,54	↑
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороті)	ЧД(В)Р / Обігові кошти	1,42	1,1	1,64	0,22	0,54	↑
Період одного обороту обігових коштів (днів)	360 / К об. кошт.	253,5	327,3	219,5	-34	-107,8	↓
Коефіцієнт оборотності запасів (обороті)	Собівартість реалізації / Середні запаси	20,4	9,4	15,4	-5	6	↑
Період одного обороту запасів (днів)	360 / К _{об. зап.}	17,6	38,3	23,4	5,8	-14,9	↓
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті)	ЧД(В)Р / Середня дебіторська заборгованість	2,08	1,6	2,78	0,7	1,18	↑
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	360 / К _{об. д. з}	173	225	129,5	-43,5	-95,5	↓
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів)	ЧД(В)Р / Поточні зобов'язання	2,4	1,87	4,25	1,85	2,38	↑
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	360 / К _{об. кр. з}	150	192,5	84,7	-65,3	-107,8	Зменшення

1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	ЧД(В)Р / ВК	3,9	2,88	2,91	-0,99	0,03	Збільшення

Також відобразимо отримані значення показників на рис. 2.2 для наочного спостереження за їх зміною.

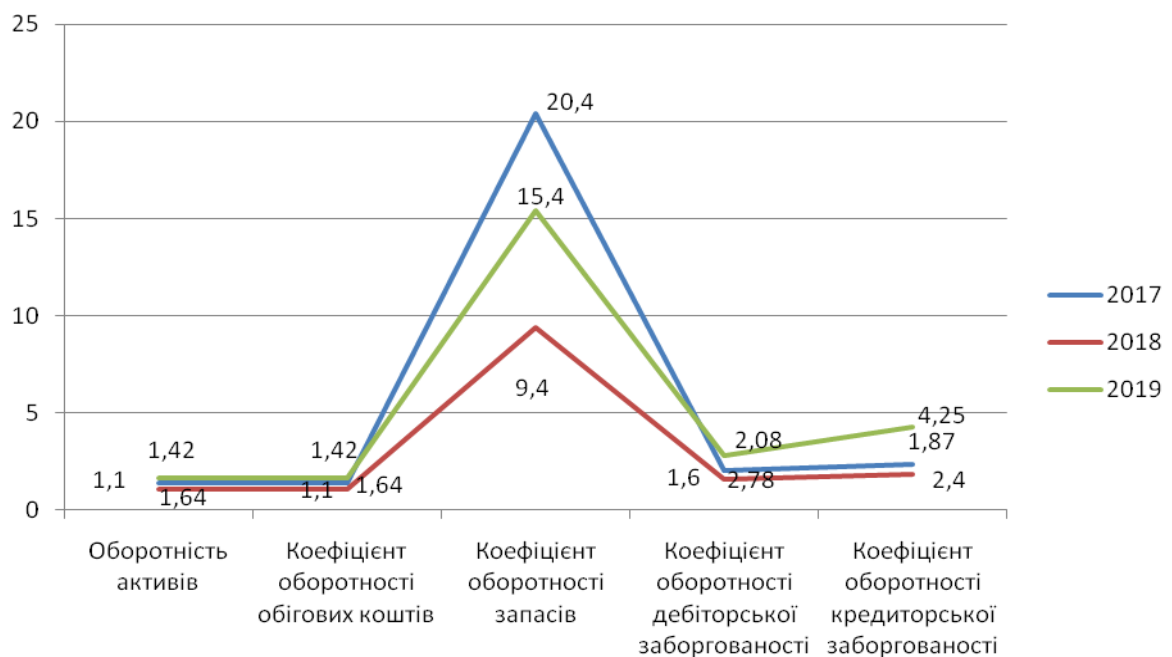

Рис. 2.2 Зміна показників ділової активності ПрАТ «Запоріжжюк»

Аналізуючи показники ділової активності, можна зробити висновок, що значення показників 2019 року значно відрізняються від минулих років, та у більшості випадків несуть позитивний характер.

Оборотність активів дещо зменшилася у 2018 році, проте вже у 2019 році зросла порівняно з двома минулими роками, що свідчить про позитивні зміни показника.

Коефіцієнт оборотності запасів був досить нестабільним за проаналізований період. У 2017 році його значення становило 20,4, у 2018 році відбувалося суттєве погіршення до 9,4, а у 2019 році показник знов збільшився та досягнув значення 15,4.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – показник ділової активності, який вказує на кількість оборотів, які здійснила кредиторська заборгованість протягом року, даний показник повинен збільшуватись. У 2018 році відбулося зменшення показника з 2,4 у минулому році до 1,87. Але у 2019 році відбулося зростання до рівня 4,25, що свідчить про позитивні зміни показника.

Отже, на основі проведеного аналізу можна сказати, що показники ділової активності ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2018 році у більшості зазнали негативних змін. Проте, у 2019 році підприємству вдалося покращити свої показники та поліпшити ділову активність.

Ліквідність підприємства трактують як його спроможність перетворювати свої активи в грошові кошти для здійснення необхідних поточних платежів, своєчасного погашення своїх боргових зобов'язань. Ліквідність необхідна і обов'язкова умова платоспроможності. Від рівня ліквідності балансу підприємства, тобто від рівня покриття боргових зобов'язань активами, термін перетворення яких у грошові кошти відповідає терміну погашення платіжних зобов'язань, залежить платоспроможність підприємства.

Проаналізуємо ліквідність ПрАТ «Запоріжжкокс» в табл. 2.4

Показники ліквідності для ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на 2017-2019 рр.

Показник	Формула для розрахунку	2017	2018	2019	Абсол. відх. 2019-2017	Абсол. відх. 2019-2018	Напрямо к позитивних змін
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	1,34	1,4	1,8	0,46	0,4	↑
Коефіцієнт ліквідності швидкої	Оборотні активи – Запаси / Поточні зобов'язання	1,25	1,24	1,55	0,3	0,31	↑
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	0,006	0,004	0,008	0,002	0,004	↑;
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість / Поточна кредиторська заборгованість	1,16	1,18	1,54	0,38	0,36	$K_{\text{деб}} / \text{кред.} \geq 1$

Перенесемо показники ліквідності (платоспроможності) підприємства на рисунок 2.3 для дослідження динаміки.

Рис. 2.3 - Зміна показників ліквідності (платоспроможності) для ПрАТ «Запоріжжкокс»

На основі отриманих у табл. 2.4 даних щодо показників ліквідності ПрАТ «Запоріжжкокс» можна зробити висновок про те, що у 2019 році відбулися позитивні зміни показників.

Коефіцієнт поточної ліквідності відображає, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. Позитивними змінами даного показника вважається його збільшення, яке спостерігалось протягом проаналізованого періоду. У 2018 році відбулося незначне зростання показника, а у 2019 році показник становив 1,8 проти значення 1,34 у 2017 році.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дає змогу визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, без очікування оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. За період з 2017 по 2018 рік коефіцієнт дещо зменшився на 0,002. А у 2019 році цей показник знов підріс до значення 0,008.

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості значно покращилося та у 2019 році становило 1,54, збільшившись на 0,38 у порівнянні із 2017 роком. Оптимальним значенням показника вважається значення, яке приблизно дорівнює одиниці. У такому випадку підприємство може надавати кредити покупцям за рахунок постачальників. Це означає, що власний капітал не приймає участі у кредитуванні клієнтів, тож ці кошти можуть бути спрямовані на підвищення інтенсивності діяльності підприємства, але отримане значення є далеким від одиниці. За період з 2017 по 2018 рік зростання показника було не таким помітним, а у 2019 році покращила свої результати.

Наступною групою показників оцінки фінансового стану підприємства є оцінка показників рентабельності.

У табл. 2.5 розрахуємо основні показники рентабельності для ПрАТ «Запоріжжкокс».

Таблиця 2.5

Показники рентабельності для ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на 2017-2019 рр.

Показник	Формула для розрахунку	2017	2018	2019	Абсол. відх. 2019-2017	Абсол. відх. 2019-2018	Напрямок позитивних змін
1	2	3	4	5	6	7	8
Рентабельність сукупного капіталу	Чистий прибуток / Сукупний капітал	0,17	0,13	0,01	-0,16	-0,12	↑
Чиста рентабельність реалізованої продукції	Чистий прибуток / Чистий дохід від реалізації продукції	0,12	0,12	0,008	-0,112	-0,112	↑
Загальна рентабельність виробничих засобів	Валовий прибуток / Необоротні активи + Запаси	0,8	0,64	0,12	-0,68	-0,52	↑
Загальна рентабельність підприємства	Валовий прибуток / Середньорічна вартість майна	0,24	0,17	0,05	-0,19	-0,12	↑
Рентабельність виробничих фондів	Чистий прибуток / Виробничі фонди	0,63	0,5	0,03	-0,6	-0,47	↑
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	Прибуток від реалізації / ЧД(В)Р	0,16	0,14	0,01	-0,15	-0,13	↑
Рентабельність витрат	Прибуток від реалізації / витрати на виготовлення і реалізацію продукції	0,19	0,17	0,01	-0,18	-0,16	↑

1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт реінвестування	Нерозподілений прибуток / Чистий прибуток	0,98	1,02	1,8	0,82	0,78	↑ в межах, що не суперечить бажанню акціонерів отримувати підвищені дивіденди
Період окупності капіталу	Активи / Чистий прибуток	7,5	7,47	77,8	70,3	70,33	↓
Період окупності власного капіталу	Власний капітал / Чистий прибуток	2,06	2,85	43,9	41,84	41,05	↓

Тож отримані дані щодо рентабельності підприємства відобразимо на рисунку 2.4

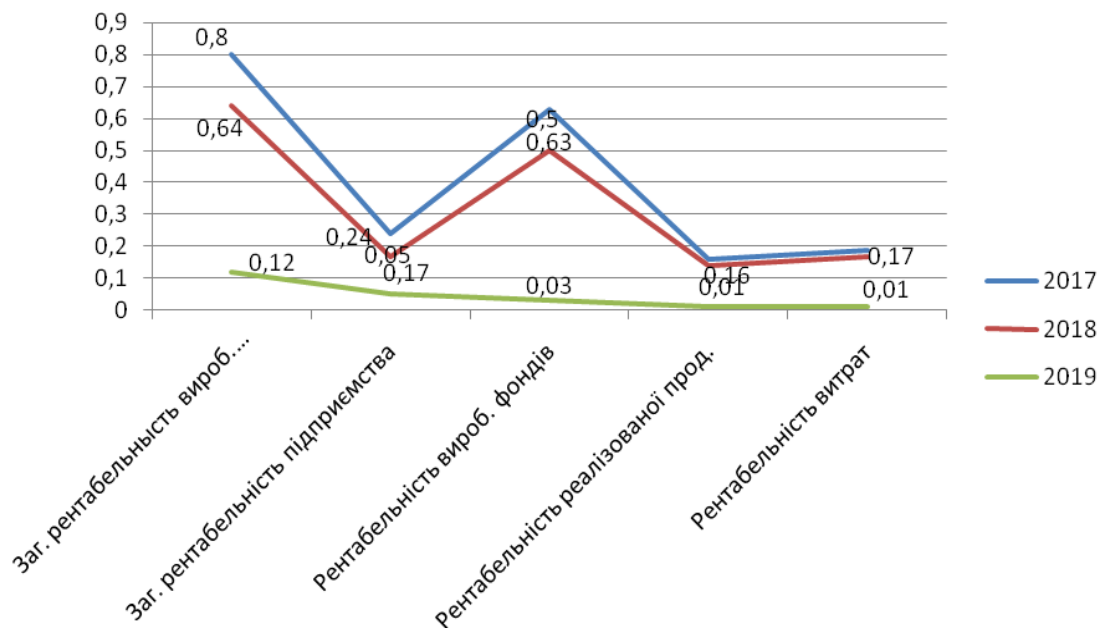

Рис. 2.4 - Зміна показників рентабельності для ПрАТ «Запоріжжкокс»

Отже, проаналізувавши ще одну групу показників рентабельності (прибутковості), можна зробити висновок про стрімке падіння усіх показників рентабельності у проаналізований період. Так, якщо зменшення показників рентабельності у 2018 році було незначним, то у 2019 році відбулися досить масштабні зміни, які носять негативний характер.

Так, загальна рентабельність підприємства, яка зменшилася у 2018 році незначно з показника 1,24 у 2017 році до значення 1,17, у 2019 році впала до 0,05.

Рентабельність витрат, яка також не зазнала суттєвих змін протягом 2017-2018 років також зменшилася у 2019 році до значення 0,01.

Також потрібно відмітити, що період окупності капіталу та період окупності власного капіталу станом на 2019 рік дуже сильно виріс. Період окупності власного капіталу, який несуттєво збільшився у 2018 році на 0,79, виріс у 2019 році на 41,05.

Тож в цілому оцінка показників свідчить про те, що підприємство за останній рік погіршило усі свої показники рентабельності. Станом на 2019 рік усі показники мають негативний характер змін, а отже рентабельність підприємства знаходиться під великою загрозою.

2.3 Аналіз стану фінансових ресурсів на підприємстві

Для того, щоб оцінити стан фінансових ресурсів підприємства, визначити динаміку змін, а також розробити систему заходів щодо покращення механізму функціонування фінансових ресурсів потрібно проаналізувати діяльність підприємства за допомогою системи показників.

По-перше розглянемо показники фінансової стійкості підприємства. Фінансова стійкість – здатність підприємства за рахунок наявних фінансових ресурсів забезпечувати свою поточну операційну та інвестиційну діяльність, виконання своїх зобов'язань та створення умов для розширеного

відтворення. Аналіз фінансової стійкості здійснюється на основі абсолютних та відносних показників.

За допомогою абсолютних показників визначається тип фінансової стійкості підприємства. Виділяють чотири типи фінансової стійкості: абсолютна стійкість, нормальний, нестійкий та кризовий фінансовий стан. Для абсолютної фінансової стійкості характерна фінансова незалежність від кредитування, витрати повністю покриваються за рахунок циркуляції капіталу. Така ситуація відбувається доволі рідко та є показником того, що підприємство не залучає зовнішні джерела.

Нормальний фінансовий стан характеризується чітким балансом між власними та кредитними ресурсами та свідчить про ефективну роботу підприємства та його платоспроможність.

Нестійкий фінансовий стан є причиною порушення платоспроможності. Але такий стан підприємство може ліквідувати за рахунок банківських кредитів, залучення резервного капіталу та фонду заощаджень.

Кризовий фінансовий стан означає, що підприємство знаходиться на межі банкрутства. Воно не має змоги розрахуватися з кредиторами та має прострочений дебетовий або кредитовий борг.

- Абсолютна фінансова стійкість ($ВOK \geq З + В$).
- Нормальний фінансовий стан ($ВOK + ДК \geq З + В$).
- Нестійкий фінансовий стан ($ВOK + ДК + КК \geq З + В$).
- Кризовий стан ($ВOK + ДК + КК \leq З + В$).

Де :

ВOK – власний оборотний капітал;

З – запаси;

В – витрати майбутніх періодів;

ДК – довгострокові кредити банків;

КК – короткострокові кредити банків.

Розрахуємо тип фінансової стійкості для ПрАТ «Запоріжжкокс»:

$$1) \quad 3 + B = 791\,942,5 + 32\,291 = 824\,233,5$$

$$2) \quad \text{ВОК} = 2\,030\,507$$

Отже ПрАТ «Запоріжжкокс» має абсолютну фінансову стійкість, бо $\text{ВОК} \geq 3 + B$ ($2\,030\,507 > 824\,233,5$). Отже підприємство не залежить від кредитів та здатне самостійно розраховуватися за своїми витратами та зобов'язаннями.

До відносних показників оцінки фінансової стійкості відноситься розрахунок коефіцієнтів, представлених у табл. 2.6

Таблиця 2.6

Показники фінансової стійкості для ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на 2017-2019 рр.

Показник	Формула для розрахунку	2017	2018	2019	Абсол. відх. 2019-2017	Абсол. відх. 2019-2018	Напрямок позитивних змін
Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	(Власний капітал + довгострокові зобов'язання - необоротні активи) або (оборотні активи – короткострокові зобов'язання)	1258543,5	2005916	2403153,5	1144610	397237,5	↑
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	Власні обігові кошти / Оборотні активи	0,25	0,29	0,42	0,17	0,13	↑ рек. значення $K_{звк} > 0,1$; за [31] $K_{звк} \geq 2$
Маневреність у робочого капіталу	Запаси / Робочий капітал	0,28	0,42	0,33	0,05	-0,09	↓
Маневреність власних обігових коштів	Кошти / Власні обігові кошти	0,02	0,009	0,01	-0,01	0,001	↑
Коефіцієнт забезпечення вл. обіговими коштами	Власні обігові кошти / Запаси	3,6	2,4	3,03	-0,57	0,63	↑

запасів							
Коефіцієнт покриття запасів	“Нормальні” джерела покриття запасів / Запаси	1,3	2,4	3,04	1,74	0,64	↑
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Власний капітал / Пасиви	0,36	0,38	0,56	0,2	0,18	↑ за [11; 12] має бути $K_{авт.} > 0,5$
Коефіцієнт фін. Залежності	$1 - K_{авт.}$	0,64	0,62	0,44	-0,2	-0,18	↓
Коефіцієнт маневреності вл. оборотного капіталу	Власні обігові кошти / Власний капітал	0,58	0,63	0,57	-0,01	-0,06	↑ має бути $K_{ман.в.к.} > 0,5$
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Позиковий капітал / Пасиви	0,6	0,76	0,68	0,08	-0,08	↓
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	Власні кошти / Позичені кошти	0,97	0,62	1,3	0,33	0,68	За [12] нормативне значення $K_{ф.с} > 1$
Показник фінансового левриджу	Довгострокові зобов'язання / Власні кошти	0,09	0,07	0,09	0	0,02	↓ за [31] $K_{фін.лев.} < 0,25$
Коефіцієнт фінансової стійкості	Власний капітал + довгострокові зобов'язання / Пасиви	0,4	0,41	0,61	0,21	0,2	За [11] має бути $K_{фін.ст.} = 0,85-0,90$

Власні обігові кошти (робочий капітал) зазнали зростання, яке було найбільш помітним у 2019 році. Так, якщо у 2017 році робочий капітал становив 1 258 543,5 тис. грн., то у 2019 році він став 2 403 153,5 тис. грн.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує частку стабільних джерел фінансування в їхньому загальному обсязі; нормальним вважають значення в межах від 0,85 до 0,9. Позитивними змінами вважається збільшення коефіцієнта. У проаналізований період часу цей показник зазнав невеликого

зростання у 2018 році та продовжував зростати у 2019 році, але все ще не є відповідним до норми.

Коефіцієнт автономії у 2019 році виріс, порівняно із минулими роками та відповідає нормі. Цей показник характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів та його незалежність від позикових джерел. Тому його зростання має позитивний вплив на діяльність підприємства.

Показник фінансового левереджу характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Збільшення цього показника свідчить про підвищення фінансового ризику. Цей показник залишився майже незмінним протягом проаналізованого періоду. Зазнавши невисокого зменшення у 2018 році, вже у 2019 році він досягнув значення 0,09, що відповідає його рівню у 2017 році.

Розглянемо показники, зазначені у табл. 2.6 у динаміці на рис. 2.5

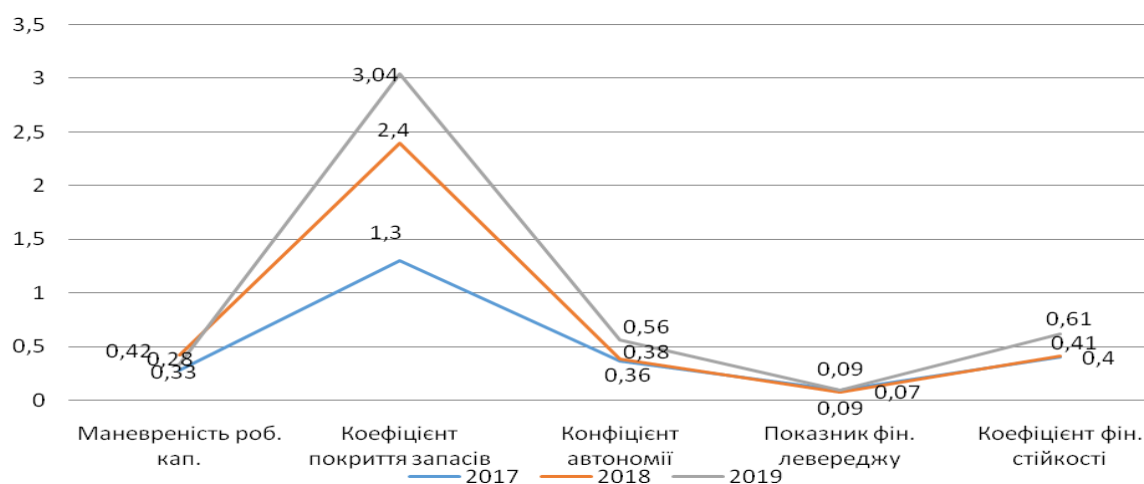

Рис. 2.5 - Зміна показників фінансової стійкості для ПрАТ «Запоріжжюк»

Підсумовуючи аналіз показників фінансової стійкості, можна зробити висновок про те, що в цілому фінансова стійкість підприємства має задовільний стан. Майже усі показники відповідають нормам або наближені до норм. Якщо у 2018 році деякі показники зазнали негативних змін, то вже у

2019 році підприємство покращила їх значення та деякі показники також перевищили своє значення у 2017 році.

Раніше було визначено, що фінансові ресурси підприємства складаються з власних та залучених джерел. Отже, для більш детального аналізу визначимо їх динаміку і структуру.

У таблиці 2.7 розглянемо динаміку складу та структури фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2017 - 2019 роках.

Таблиця 2.7

Динаміка складу та структури фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2017 – 2019 рр.

Показники	2017 р.		2018 р.		2019 р.	
	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %
Власний капітал	2 183 314	36,2	3 193 254,5	38,2	4 244 176	56,4
Позиковий капітал	3 854 364	63,8	5 157 241	61,8	3 279 335	43,6
Всього	6 037 678	100	8 350 495,5	100	7 523 511	100

За даними таблиці можна відмітити поступове зростання власного капіталу протягом проаналізованого періоду. Так, якщо обсяг власного капіталу у 2017 році становив 2 183 314 тис. грн., то вже у 2019 році він становить 4 244 176 тис. грн. Таким чином величина власного капіталу підприємства зросла на 20,2%. Також потрібно зазначити, що у 2019 році величина власного капіталу перевищила значення позикового та становить 56,4%.

Що стосується позикового капіталу, то його частка у загальному значенні поступово зменшувалася протягом проаналізованого періоду. Але, якщо у 2017-2018 рр. величина позикового капіталу все ж домінувала над

власним капіталом, то у 2019 році позиковий капітал вже становить на 12,8% менше, ніж власний капітал підприємства. Це свідчить про те, що підприємство має змогу зменшувати залучення капіталу ззовні та підвищує свою спроможність розраховуватися за рахунок власних джерел фінансування.

Розглянемо частку власного та позикового капіталу ПрАТ «Запоріжжкокс» протягом 2017-2019 років наочно на рис. 2.6

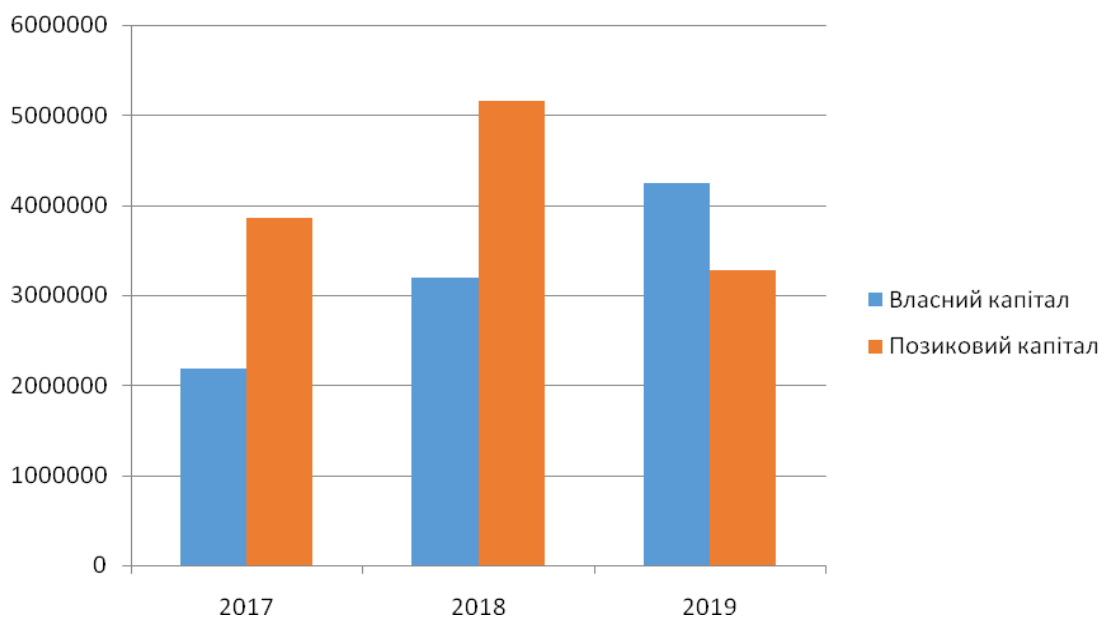

Рис. 2.6 – Динаміка зміни частки власного та позикового капіталу ПрАТ «Запоріжжкокс»

Власні та позикові фінансові ресурси відіграють важливу роль у функціонуванні підприємства. І визначення їх оптимального співвідношення є одним із головних завдань задля покращення діяльності підприємства та сприяння його подальшому розвитку. Розглянемо динаміку та структуру власних фінансових ресурсів підприємства протягом 2017-2019 рр. у табл. 2.8.

Динаміка та структура власних фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс» у
2017-2019 рр.

Показник	2017		2018		2019	
	Обсяг, тис. грн.	Частка , %	Обсяг, тис. грн.	Частка , %	Обсяг, тис. грн.	Частка , %
Амортизацій ні відрахування	112 648	1,2	107 622	1,1	154 309	1,2
Статутний капітал	1 193	0,01	1 193	0,01	1 193	0,01
Дохід	8 585 404	88	9 208 474	88,2	12 365 901	98
Прибуток	1 058 783	10,8	1 118 285	10,7	96 669	0,8
Всього	9 758 028	100	10 435 574	100	12 618 072	100

Таким чином, можна зробити висновок, що загальний обсяг власних фінансових ресурсів підприємства зріс з 9 758 028 тис. грн. у 2017 році до 12 618 072 тис. грн. у 2019 році. Найбільшу частку у структурі власних фінансових ресурсів становить дохід, який у 2019 році становив рекордні 98%. Найменша частка належить статутному капіталу, який залишається незмінним протягом проаналізованого періоду і становить 1 193 тис. грн.

Далі розглянемо динаміку і структуру позикового капіталу ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2017-2019 рр. у табл. 2.9

Проаналізувавши дані у табл. 2.9 можна зробити висновок, що короткострокові зобов'язання та забезпечення грають головну роль у структурі позикового капіталу. Їх частка більша за 90% в усі роки, окрім 2019

року. У 2019 році значно зросли довгострокові зобов'язання та забезпечення у

Таблиця 2.9

Динаміка і структура позикового капіталу ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2017-2019 рр.

Показник	2017		2018		2019	
	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	201 612,5	5,2	230 371,5	4,5	372 646,5	11,4
Короткострокові зобов'язання і забезпечення	3 652 751,5	94,8	4 926 869,5	95,5	2 906 688,5	88,6
Позиковий капітал	3 854 364	100	5 157 241	100	3 279 335	100

Задля того, щоб детальніше визначити структуру позикових фінансових ресурсів, розглянемо окремо довгострокові та короткострокові зобов'язання та забезпечення та проаналізуємо їх склад.

Розглянемо склад довгострокових зобов'язань та забезпечень ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2017-2019 рр. у табл. 2.10

Проаналізувавши дані табл. 2.10 можна зробити висновок про загальне зростання суми довгострокових зобов'язань підприємства протягом проаналізованого терміну. Довгострокові зобов'язання у 2019 році зросли на 171 034 тис. грн. У структурі довгострокових зобов'язань значно переважають пенсійні зобов'язання. Їхня сума також зростає протягом 2017-2019 рр.

Також у структурі довгострокових зобов'язань ПрАТ «Запоріжжкокс» відстрочені податкові платежі становили 21,2% від загальної суми у 2019 році та 1,3% у 2017 році.

Інші довгострокові зобов'язання мають найменшу частку. У 2018 році вони становили 1% від загальної суми, а у 2019 році - 0,9%.

Таблиця 2.10

Динаміка структури довгострокових зобов'язань ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2017-2019 рр.

Показник	2017		2018		2019	
	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %
Довгострокові зобов'язання і забезпечення:	201 612,5	100	230 371,5	100	372 646,5	100
відстроченні податкові зобов'язання	2 552	1,3	-	0	79 067	21,2
пенсійні зобов'язання	199 060,5	98,7	228 273,5	99	290 192,5	77,9
інші довгострокові зобов'язання	-	0	2 098	1	3 387	0,9

Розглянемо склад короткострокових зобов'язань та забезпечень ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2017-2019 рр. у табл. 2.11

Таблиця 2.11

Динаміка структури короткострокових зобов'язань ПрАТ «Запоріжжкокс» у
2017-2019 рр.

Показник	2017		2018		2019	
	Обсяг, тис. грн.	Частк а, %	Обсяг, тис. грн.	Частк а, %	Обсяг, тис. грн.	Частка , %
1	2	3	4	5	6	7
Короткострокові зобов'язання і забезпечення:	3 652 751,5	100	4 926 869,5	100	2 906 688,5	100
Поточна кредиторська заборгованість за:						
- довгостроковими зобов'язаннями	957	0,03	1 069,5	0,02	1 096,5	0,03
- товари, роботи, послуги	2 934 338	80,3	4 113 916,5	83,5	2 534 280	87,2
- розрахунки з бюджетом	98 898,5	2,7	111 172	2,2	36 894,5	1,2
- у тому числі з податку на прибуток	91 678	2,5	103 391,5	2,1	29 156	1
- розрахунками зі страхування	2 051	0,06	2 227,5	0,04	2 211,5	0,07
- розрахунками з оплати праці	7 365,5	0,2	8 443	0,17	8 288	0,28
- поточна кредиторська заборгованість за отриманими авансами	6 084,5	0,1	8 903,5	0,18	5 126,5	0,17
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з	2 248	0,06	2 248	0,04	2 248	0,07

учасниками						
Поточні забезпечення	18 346	0,5	20 109	0,4	16 922	0,58
Інші поточні зобов'язання	582 463	15,9	658 780,5	13,4	299 621,5	10,3

Проаналізувавши дані табл. 2.11 можна зробити висновок про те, що основну частку серед короткострокових зобов'язань займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги. Протягом всього проаналізованого періоду її частка складала понад 80% від загальної суми. У 2019 році її частка складала 87,2% від загальної суми короткострокових зобов'язань.

Другою за загальним значенням є частка інших поточних зобов'язань. У 2015 році вони складали 15,9%, але у 2019 році зменшилися до 10,3%.

Загалом усі статті короткострокових зобов'язань були спільними для проаналізованого періоду. Також потрібно зазначити, що значних коливань у сумі цих статей також не відбувалося. Відхилення між значеннями у різних роках є мінімальним. Але загальна сума короткострокових зобов'язань та забезпечень у 2019 році зменшилася на 2 000 181 тис. грн.

Таким чином ми дослідили структуру власних та позикових фінансових ресурсів, а також розібрали склад, структуру та динаміку змін короткострокових та довгострокових зобов'язань, які є частиною позикових фінансових ресурсів. В цілому потрібно відмітити, що значних змін у структурі не відбувалося, усі зміни є повільними та поступовими.

Підсумовуючи, можна зробити висновок про те, що ПрАТ «Запоріжжкокс» є одним з найбільших виробників коксу для металургії, а також одним з найбільших експортерів хімічної продукції в Україні. Підприємство постійно знаходиться у розвитку, вдосконалюючи виробництво та мінімізуючи негативний вплив на природне середовище.

Висновки до другого розділу:

На основі аналізу фінансової діяльності підприємства було з'ясовано, що результати є неоднозначними, багато показників зазнало негативних змін. У 2019 році відмічалось значне погіршення показників чистого та валового прибутку, проте відбувалося зростання витрат. Також у 2019 році значно збільшився чистий дохід, проте чистий прибуток стрімко знизився. Так, якщо у 2017 році він складав 1 058 783 тис. грн., то вже у 2019 році він складав 96 669 тис. грн. В цілому, найбільш вдалим за проаналізований період можна вважати 2018 рік.

Якщо брати до уваги основні аналітичні показники фінансового стану ПрАТ «Запоріжжкокс», потрібно відмітити, що не усі ці показники зазнали позитивних змін. Фондовіддача значно погіршила свій показник та зменшилася з періоду 2017 року на 3,46 у 2019 році. Фондоозброєність зазнала позитивних змін. Так, у 2018 році у порівнянні з 2017 роком вона збільшилася на 282,65 тис. грн./чол., а у 2019 р. на 1150,08 тис. грн./чол. Але в цілому усі показники цієї групи потребують ретельного контролю задля попередження їхнього зниження або задля подолання негативних змін.

Для того, щоб оцінити сучасний фінансовий стан підприємства та переглянути його показники в динаміці, також були проаналізовані показники його рентабельності, ділової активності та ліквідності.

Щодо показників ділової активності ПрАТ «Запоріжжкокс», потрібно звернути увагу на те, що майже усі показники у 2019 році зазнали позитивних змін порівняно з минулими роками. Оборотність активів дещо зменшилася у 2018 році, проте вже у 2019 році зросла порівняно з двома минулими роками, що свідчить про позитивні зміни показника.

Показники ліквідності або платоспроможності на ПрАТ «Запоріжжкокс» у більшості зазнали позитивних змін у 2019 році. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який дає змогу визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, за період з 2017 по 2018 рік коефіцієнт дещо зменшився на 0,002. А у 2019 році цей показник знов підріс до значення 0,008.

Показники рентабельності ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2019 році зазнали стрімкого падіння. Так, якщо зменшення показників рентабельності у 2018 році було незначним, то у 2019 році відбулися досить масштабні зміни, які носять негативний характер. Загальна рентабельність підприємства, яка зменшилася у 2018 році незначно з показника 1,24 у 2017 році до значення 1,17, у 2019 році впала до 0,05. В цілому рентабельність підприємства знаходиться під загрозою та потребує негайної уваги.

Оцінюючи фінансовий стан ПрАТ «Запоріжжкокс» в цілому, потрібно відмітити, що діяльність підприємства протягом 2017-2019 рр. була досить неоднозначною. На підприємстві також існують негативні зміни, які необхідно ліквідувати для нормалізації ефективного функціонування виробництва. Тож потрібно переглянути динаміку показників та визначитися з напрямом діяльності, яка буде спрямована на покращення фінансового стану у майбутньому.

Показники фінансової стійкості були більш задовільними. Майже усі показники відповідають нормам або дуже наближені до норм. Підприємство має абсолютний тип фінансової стійкості, який рідко зустрічається на підприємствах та який свідчить про відсутність залучення коштів ззовні, а отже підприємство в змозі не залежати від кредитування або матеріальної допомоги. Власні обігові кошти (робочий капітал) зазнали зростання, яке було найбільш помітним у 2019 році. Так, якщо у 2017 році робочий капітал становив 1 258 543,5 тис. грн., то у 2017 році він став 2 403 153,5 тис. грн. Коефіцієнт автономії у 2019 році виріс, порівняно із минулими роками та відповідає нормі.

Розглядаючи структуру фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс» потрібно відмітити, що у 2019 році власний капітал перевищив частку позикового капіталу, на відміну від минулих років. Також власний капітал за проаналізований період виріс на 20,2%.

У структурі власних фінансових ресурсів значну частку становить дохід. У 2019 році дохід становив 98% від загальної суми власних фінансових ресурсів.

Позикові фінансові ресурси поділяються на короткострокові та довгострокові зобов'язання. Короткострокові зобов'язання ПрАТ «Запоріжжкокс» мають значно більшу питому вагу у загальній сумі. У структурі довгострокових зобов'язань найбільшу частку складають пенсійні зобов'язання. Серед короткострокових зобов'язань найбільш переважає заборгованість за товари, роботи та послуги.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Визначення факторів впливу на удосконалення механізму формування фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс»

Наявність на балансі підприємства фінансових ресурсів не гарантує ефективність його діяльності. Для досягнення ефективності функціонування фінансові ресурси повинні бути правильно сформовані відповідно до діяльності певного суб'єкта господарювання. Тобто кошти повинні залучатися на строк довший ніж строк їх корисного використання.

Для визначення найкращого співвідношення джерел залучення капіталу необхідно по-перше визначити, на короткострокові чи довгострокові цілі він буде використовуватися та до яких статей активу буде приєднуватись до отримання прибутку. По-друге потрібно визначити, чи будуть використовуватися власні або позикові кошти. Проте, якщо у підприємства відсутні власні вільні кошти, постає питання, чи доцільно залучати додаткові кошти на платній основі і якщо так, то в якому обсязі.

Оптимізація структури капіталу – це важливий етап стратегічного аналізу капіталу, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю, втіленою у кошти підприємства, які йому належать і приносять прибуток, та вартістю, інвестованою в грошові кошти, що залучаються на основі їх повернення, за умови якого досягається максимальна ефективність діяльності підприємства.

Метою управління структурою капіталу є мінімізація витрат на залучення довгострокових джерел фінансування та забезпечення власникам капіталу максимальної ринкової оцінки вкладених ними коштів.

Оптимальну структуру капіталу кількісно визначити неможливо. Однак керівництво ПрАТ «Запоріжжкокс» може знайти приблизне її значення,

розраховане на підставі факторів впливу та власного практичного досвіду, яке максимально наближає планову структуру до оптимального значення.

Процес оптимізації структури капіталу ПрАТ «Запоріжжкокс» необхідно проводити в такій послідовності:

1. Аналіз складу капіталу в динаміці (визначити показники ефективного використання складових капіталу та їх використання – коефіцієнт фінансової незалежності; заборгованості, співвідношення між довго-і короткостроковими зобов'язаннями; оборотність і рентабельність активів і власного капіталу).

2. Оцінка основних факторів, які визначають структуру капіталу:

- умови оподаткування прибутку підприємств та доходів від володіння цінними паперами у фізичних та юридичних осіб;
- структуру активів фірми (рівень їх ліквідності);
- рівень інформаційної асиметрії;
- стан фінансових ринків у країні та за її межами;
- оцінку менеджерами ризику залучення боргового капіталу;
- агентські відносини на підприємстві;
- рівень операційного левериджу, який визначає нестабільність в отриманні очікуваних прибутків).

3. Оптимізація структури капіталу за критерієм дохідності власного капіталу.

Ураховуючи ці етапи, підприємство визначає на плановий прогностичний період найбільш прийнятну для себе структуру капіталу.

Процес оптимізації структури фінансових ресурсів за критерієм максимізації прибутковості власного капіталу може здійснюватися у спосіб, представлений у табл. 3.1

Таблиця 3.1

Розрахунок оптимізації структури фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжюк»

Показники	Варіанти розрахунку					
	1	2	3	4	5	6
Власний та прирівняний до нього капітал, тис. грн.	4244176	4244176	4244176	4244176	4244176	4244176
Можлива сума зобов'язань (залучених фінансових ресурсів) тис. грн.	-	1414725	2122088	4244176	6366264	8488352
Загальна сума фінансових ресурсів, розміщених в активах, тис. грн.	4244176	5658901	6366264	8488352	10610440	12732528
Рівень зобов'язань на 1 грн. власного капіталу, грн.	-	0,33	0,50	1	1,50	2,00
Прибутковість активів, без витрат за користування залученими фінансовими ресурсами, коп.	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
Створений підприємством прибуток, тис. грн.	466859,4	622479,1	700289	933718,7	1167148	1400578
Витрати за користування залученими фінансовими ресурсами, в середньому за 1 грн.	-	10,0	10,5	11,0	11,5	12,0
Витрати за користування залученими фінансовими ресурсами, тис. грн.	-	141472,5	222819,2	466859,4	732120,4	1018602
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	466859,4	481006,6	477469,8	466859,4	435027,6	381976
Податок на прибуток при ставці 18%, тис. грн.	84034,7	86581,2	85944,6	84034,7	78304,9	68755,7
Чистий прибуток, тис. грн.	382824,7	394425,4	391525,2	382824,7	356722,7	313220,3
Прибутковість власного капіталу за чистим прибутком на 1 грн., коп.	9,0	9,3	9,22	9,02	8,4	7,38

Таким чином, проаналізувавши дані табл. 3.1., можна зробити висновок про те, що найвища прибутковість для ПрАТ «Запоріжжкокс» досягається при рівні зобов'язань на 1 грн. власного капіталу, що визначається співвідношенням залучених і власних фінансових ресурсів у такій пропорції, коли залучені ресурси складають третину від власного капіталу.

Багатоваріантні розрахунки формування джерел активів підприємства дають можливість визначити оптимальну структуру фінансових ресурсів, що забезпечує максимальну прибутковість інвестиційних вкладень в господарську діяльність.

Необхідність раціоналізації структури фінансових ресурсів, спрямованих на формування капіталу підприємства, зумовлена низкою причин:

- співвідношення «власний капітал – залучені ресурси» по-різному впливає на доходність підприємств, тому перед підприємством стоїть дилема – залучати кошти та сплачувати за них проценти, чи нарощувати обсяг власного капіталу;

- структура фінансових ресурсів впливає на формування політики щодо розширеного відтворення виробничих фондів як підприємства, так і народного господарства загалом;

- в умовах трансформації економіки України та посилення конкуренції вагомим значення набувають показники, що характеризують фінансову стійкість та платоспроможність суб'єктів підприємництва, які характеризують ступінь покриття та захищеності різноманітної заборгованості підприємства;

- основними показниками формування ефективної структури капіталу є частка власних і залучених коштів у фінансових ресурсах.

В Україні більшість підприємств нехтують науковими підходами до оптимізації структури капіталу, що є помилкою, оскільки від співвідношення між власним і позиковим капіталом залежить результат діяльності підприємства та його стан у майбутньому. Тому підприємству потрібно чітко

визначити, за рахунок яких фінансових ресурсів буде сформовано його капітал.

Оптимальну структуру капіталу, тобто співвідношення між позиковими коштами і власним капіталом, можна визначити, користуючись ефектом фінансового важеля (левериджу) у табл. 3.2

Таблиця 3.2

Ефект фінансового левериджу для ПрАТ «Запоріжжкокс» за 2017-2019 рр.

Показники	Роки		
	2017	2018	2019
Обсяг власного капіталу, тис. грн.	2 183 314	3 193 254,5	4 244 176
Обсяг позикового капіталу, тис. грн.	3 854 364	5 157 241	3 279 335
Загальний обсяг капіталу, тис. грн.	6 037 678	8 350 495,5	7 523 511
Структура капіталу			
Власний капітал, %	36,2	38,2	56,4
Позичений капітал, %	63,8	61,8	43,6
Коефіцієнт фінансового важеля	1,76	1,61	0,77
Коефіцієнт рентабельності активів	17,54	13,4	1,28
Ставка банківського відсотка, %	24	24	24
Ставка банківського процента з урахуванням ризику, %	25,76	25,61	24,77
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18

Коефіцієнт фінансового важеля – показник ризику, який бере на себе компанія, створюючи певну структуру джерел фінансування, тобто використовуючи в якості них як власні, так і позикові кошти.

Ефект плеча дає розуміння, на скільки зміниться ефективність власного капіталу за рахунок того, що сталося залучення зовнішнього капіталу в оборот фірми. Для розрахунку ефекту існує додаткова формула, яка враховує обчислений вище показник. Розрізняють позитивний і негативний ефекти фінансового важеля. Перший - коли різниця між рентабельністю загального капіталу після того, як сплачені всі податки, перевищує процентну ставку за наданий кредит. Якщо ефект більше нуля, тобто позитивний, то збільшувати плече вигідно і можна залучити додатковий позиковий капітал. Якщо ефект має знак «мінус», тоді слід вживати заходів щодо недопущення збитку.

За даними табл. 3.2 рентабельність активів ПрАТ «Запоріжжкокс» зазнала значного зниження у 2019 році. Також у 2019 році знизився й коефіцієнт фінансового важеля. В цілому, співвідношення власного і позикового капіталу підприємства дозволяє залучати позикові кошти. Проте потрібно пам'ятати, що надмірне нарощення позикових коштів призводить до зростання їх вартості та порушення фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності.

Враховуючи обсяг власного капіталу підприємства, можна зробити висновок про те, що воно здатне до розширеного відтворення ресурсів та зростання фінансової стабільності та платоспроможності. Підприємство має змогу розширювати свою діяльність, закріплюючи власні позиції на ринку. У разі необхідності воно також зможе отримати кредити за більш привабливими відсотковими ставками через стабільну наявність власних коштів. Проте, як було визначено раніше, у 2019 році підприємство провело досить неоднозначну фінансову діяльність, а отже актуальним постає питання захисту від банкрутства.

3.2 Вдосконалення операційної діяльності підприємства

У системі загального управління використанням капіталу підприємства основна роль відводиться забезпеченню ефективного його використання в операційній діяльності. Операційна діяльність – це основний вид діяльності підприємства, з метою здійснення якої вона створена.

Характер операційної діяльності підприємства визначається насамперед специфікою галузі економіки, до якої воно належить. Основу операційної діяльності більшості підприємств складає виробничо-комерційна та торгова діяльність, яка доповнюється здійснюваною ними інвестиційної та фінансової діяльністю.

Разом з тим, інвестиційна діяльність є основою для інвестиційних компаній, інвестиційних фондів та інших інвестиційних інститутів, а фінансова діяльність є основною для банків та інших кредитно-фінансових інститутів.

Операційна діяльність ПрАТ «Запоріжжкокс» характеризується наступними основними особливостями, що визначають специфіку використання капіталу:

1. Вона є головним компонентом всієї господарської діяльності підприємства, основною метою його функціонування. Основний обсяг формованих активів, основна чисельність персоналу підприємства обслуговують цю діяльність. Відповідно, капітал, що використовується в операційній діяльності, при нормальних умовах функціонування підприємства займає найбільшу питому вагу в загальному обсязі задіяного їм капіталу.

2. Операційна діяльність носить пріоритетний характер по відношенню до інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності підприємства. Тому розвиток будь-яких інших видів діяльності не повинна вступати в протиріччя з розвитком операційної діяльності, а тільки підтримувати її. Відповідно і задачі підвищення ефективності використання капіталу в будь-яких інших

видах діяльності підприємства не повинні вирішуватися за рахунок зниження цієї ефективності в операційному процесі.

3. Інтенсивність розвитку операційної діяльності є основним параметром, що характеризує поступальний економічний розвиток підприємства по окремих стадіях його життєвого циклу. Відповідно, можливості ефективного використання капіталу в операційному процесі на різних стадіях життєвого циклу підприємства визначають цілі і завдання не лише стратегії використання капіталу, але і цілі, а також можливості реалізації загальної економічної стратегії підприємства.

4. Господарські операції, що входять до складу операційної діяльності підприємства, носять самий регулярний характер. У порівнянні з операціями інших видів діяльності частота операцій по ній найвища.

Це визначає високу інтенсивність формування та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з використанням капіталу в операційному процесі підприємства. Крім того, регулярність здійснення господарських операцій створює основу для регулярного формування ефекту використання капіталу в цьому виді діяльності підприємства у формі обсягу реалізованої продукції, доходу, прибутку тощо.

5. Операційна діяльність підприємства орієнтована в основному на товарний ринок, у той час як формування необхідного до використання капіталу здійснюється переважно на фінансовому ринку. Так, операційна діяльність пов'язана з різними видами та сегментами товарного ринку, що визначаються специфікою використовуваної сировини і матеріалів, характером готової продукції. Відповідно і умови формування кінцевого ефекту використання капіталу в операційній діяльності підприємства значною мірою пов'язані зі станом кон'юнктури відповідних видів і сегментів товарного ринку.

У той же час один з найважливіших компонентів формування цього ефекту – вартість капіталу, що залучається до використання в операційному процесі – істотним чином залежить від стану кон'юнктури відповідних видів і

сегментів фінансового ринку. Використання капіталу в операційній діяльності підприємства повинно бути пов'язане з тенденціями кон'юнктури обох аналізованих ринків, які іноді носять противонаправлений характер.

6. Здійснення операційної діяльності пов'язано з капіталом вже інвестованих в неї. Інвестований в цю діяльність капітал набуває форми операційних активів підприємства. Від складу цих активів, їх збалансованості, потенційної продуктивності, швидкості обігу та інших характеристик значною мірою залежить здатність підприємства генерувати форми ефекту використання капіталу, в першу чергу, операційний прибуток. Тому одним з найважливіших чинників забезпечення високого рівня ефективності використання капіталу, задіяного в операційній діяльності підприємства, є ефективне управління його операційними активами.

7. У процесі операційної діяльності споживається значний обсяг живої праці, на відміну від інвестиційної та фінансової діяльності, де витрати цієї праці несуттєві. Це створює широкі можливості використання взаємозамінності таких виробничих факторів, як капітал і праця в операційному процесі підприємства (ефект взаємозамінності цих факторів визначається виробничою функцією Кобба-Дугласа, модель якої розглянуто раніше). Взаємозамінність цих виробничих факторів визначає варіативність формування показників ефективності використання операційного капіталу підприємства навіть при незмінному обсязі виробництва (реалізації) продукції. Отже, забезпечуючи ефективність використання капіталу в операційній діяльності підприємства, необхідно враховувати взаємозв'язок цієї ефективності з рівнем кінцевої ефективності всієї операційної діяльності підприємства.

8. Операційної діяльності притаманні, поряд із загальними, і специфічні види ризиків, що об'єднуються поняттям комерційний ризик. Тому рівень операційного прибутку, що генерується використовуваним капіталом при різних альтернативних варіантах його використання, повинен обов'язково співвідноситися з рівнем комерційного ризику.

Розглянуті особливості здійснення операційної діяльності підприємства вимагають обов'язкового врахування при управлінні використанням капіталу в операційному процесі.

Капітал, що використовується в операційній діяльності підприємства, підрозділяється на два основних види - операційний основний капітал і оборотний операційний капітал. Такий склад операційного капіталу обумовлений характером формованих їм активів, які залежно від особливостей участі в операційному процесі поділяються на необоротні операційні активи і зворотні операційні активи підприємства. Враховуючи, що процес використання капіталу та активів в операційній діяльності підприємства носить паралельний і взаємообумовлений характер, розглянемо у табл. 3.3 склад видів операційних активів, що формуються за рахунок основного і оборотного капіталу.

Таблиця 3.3

Склад основних видів і елементів операційних активів, що формуються за рахунок капіталу, використовуваного в операційній діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс»

Види операційного капіталу підприємства	Активи формуються за рахунок операційного капіталу підприємства	
	Групи операційних активів	Основні види операційних активів
Основний капітал	Необоротні операційні активи	1. Виробничі основні засоби 2. Нематеріальні активи, що обслуговують операційний процес
Оборотний капітал	Оборотні операційні активи	1. Запаси товарно-матеріальних цінностей 2. Дебіторська заборгованість 3. Грошові кошти 4. Інші види оборотних операційних активів

У складі позаоборотних операційних активів, що формуються за рахунок основного капіталу, виділяють:

1. Виробничі основні засоби. До них відносяться належать підприємству кошти праці, що використовуються в операційному процесі більше одного року, мінімальна вартість яких встановлена законодавством. Вони функціонують у формі виробничих будівель, приміщень, машин, механізмів, устаткування та деяких інших видів активів, що визначаються галузевою специфікою операційної діяльності підприємства.

2. Нематеріальні активи, що обслуговують операційний процес. До них відносяться придбані підприємством права користування товарними знаками, зразками промислової продукції, патентами, ліцензіями, «ноу-хау» і іншими аналогічними майновими правами, що забезпечують технологію здійснення операційного процесу.

У складі оборотних операційних активів, що формуються за рахунок оборотного капіталу, виділяють:

1. Запаси товарно-матеріальних цінностей (матеріальні оборотні операційні активи). До них належать виробничі запаси всіх видів (сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, незавершеного виробництва); запаси малоцінних і швидкозношуваних предметів (засоби праці з терміном експлуатації до одного року і вартістю, максимальна межа якої встановлений законодавством); запаси готової продукції (на підприємствах торгівлі – запаси товарів, призначених до реалізації).

2. Дебіторська заборгованість (розрахунки з дебіторами). До неї відноситься заборгованість юридичних і фізичних осіб підприємству, пов'язана із здійсненням операційної його діяльності. Основу цієї заборгованості складають розрахунки за реалізовану покупцям продукцію (товари, роботи, послуги). Крім того, до її складу входить заборгованість за розрахунками з бюджетом, персоналом, дочірніми підприємствами і з іншими дебіторами.

3. Грошові кошти. До них відносяться сукупні грошові активи підприємства, що знаходяться в касі, на розрахунковому та валютному його рахунках і в інших формах.

4. Інші види оборотних операційних активів. До них відносяться витрати майбутніх періодів (операційні витрати, зроблені в даному звітному періоді, але які будуть віднесені на собівартість виробництва продукції в майбутніх звітних періодах) і деякі інші їх види, що не грають помітної ролі в обслуговуванні операційного процесу.

Процес управління використанням капіталу в операційній діяльності підприємства вимагає не тільки Централізованого керівництва, а й формування на базі окремих структурних підрозділів певних «центрів відповідальності». Концепція управління окремими аспектами господарської діяльності підприємства на основі «центрів відповідальності», розроблена американським економістом Дж. Хігінсом, отримала широке практичне застосування в управлінні використанням капіталу.

Зокрема, в операційній діяльності для управління цим процесом на підприємстві створюються такі типи «центрів відповідальності», представлені на рис. 3.1

Рис. 3.1 - Система основних типів центрів відповідальності, які забезпечують управління використанням капіталу в операційній діяльності підприємства

Центр витрат являє собою структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за витрачання коштів відповідно до доведеним йому бюджетом. У силу функціональної спрямованості своєї діяльності такий

структурний підрозділ не може самостійно впливати на обсяг доходів, а відповідно і на суму прибутку, що генерується використовуваним капіталом. Прикладом центру витрат є постачальницько-заготівельне або виробничий підрозділ підприємства.

Центр доходу являє собою структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за формування доходів у встановлених обсягах. У силу функціональної спрямованості своєї діяльності такий структурний підрозділ не може самостійно впливати на весь обсяг витрат з реалізованої продукції, а відповідно і на суму прибутку, що генерується використовуваним капіталом. Прикладом центру доходу є збутовий підрозділ підприємства.

Центр прибутку являє собою структурний підрозділ підприємства, керівник якого несе відповідальність за доведені йому завдання з формування прибутку. У силу функціональної спрямованості своєї діяльності такий структурний підрозділ повністю контролює як формування доходів від реалізації продукції, так і обсяг витрат на її виготовлення. Такий центр повністю забезпечує управління всіма аспектами використання капіталу в операційному процесі.

Формування системи управління використанням капіталу в операційній діяльності підприємства передбачає наступний алгоритм дій, представлений у табл. 3.4

Таблиця 3.4

Основні етапи формування системи управління використанням капіталу в операційній діяльності підприємства на основі центрів відповідальності

1	Дослідження особливостей функціонування окремих структурних підрозділів з позицій їх впливу на окремі аспекти використання капіталу в операційному процесі
2	Визначення основних типів центрів відповідальності в розрізі структурних підрозділів підприємства, що здійснюють операційну діяльність

3	Формування системи прав, обов'язків і міри відповідальності керівників структурних підрозділів, визначених як центри відповідальності в операційній діяльності підприємства
4	Розробка та доведення центрам відповідальності планових (нормативних) завдань по використанню капіталу у формі поточних чи капітальних бюджетів
5	Забезпечення контролю виконання встановлених завдань по використанню капіталу центрами відповідальності шляхом отримання відповідної інформації (звітів), її аналізу і встановлення причин відхилень

Побудова системи центрів відповідальності різних типів в операційній діяльності підприємства залежить від багатьох факторів – суми використовуваного операційного капіталу, обсягу виробництва і реалізації продукції, організаційно-правової форми діяльності підприємства та інших. Тому визначення чисельності і складу центрів відповідальності, які забезпечують управління використанням капіталу, вимагає індивідуального дослідження для кожного підприємства. Сформовані центри відповідальності повинні бути укомплектовані кваліфікованими менеджерами, здатними не тільки забезпечувати виконання встановлених завдань з використання операційного капіталу, але і розробляти пропозиції вищестоящим органам управління по підвищенню ефективності цього використання в рамках контрольованої ними операційної діяльності підрозділів.

3.3 Розробка заходів щодо удосконалення механізму формування фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс»

На основі аналізу, проведеного у попередньому розділі, ми визначили, що підприємство має достатню кількість фінансових ресурсів задля ведення подальшої діяльності. У 2019 році ПрАТ «Запоріжжкокс» також наблизилося

до оптимального співвідношення власного та залученого капіталу. Так, у 2019 році обсяг власного капіталу підприємства складав 56,4%, а обсяг залученого – 43,6. Це є позитивними змінами у структурі фінансових ресурсів, бо раніше було виявлено, що оптимальне співвідношення власного та залученого капіталу для ПрАТ «Запоріжжкокс» складає приблизно 70% власного та 30% залученого капіталу.

Проте також було виявлено значне зниження чистого прибутку підприємства у 2019 році. Обсяг чистого прибутку має прямий вплив на формування фінансових ресурсів підприємства, а його нестача може не тільки негативно вплинути на накопичення фінансових ресурсів, а й спричинити їх більш активне використання задля фінансування своїх витрат та захисту від банкрутства.

Наразі зараз економіка в країні та в світі в цілому знаходиться у достатньо неоднозначному становищі. Це обумовлено низкою глобальних економічних проблем, які мають вплив як на економіку в цілому, так і на діяльність кожного окремого суб'єкту господарювання. Тому важливим аспектом економічної діяльності підприємства є максимальна злагожденість внутрішніх факторів впливу на формування фінансових ресурсів задля мінімізації впливу зовнішніх чинників.

Вагому частку у формуванні фінансових ресурсів підприємства відіграє вибір джерел фінансових ресурсів підприємства, однак на практиці підприємства не можуть бути використані всі джерела формування. Це насамперед пов'язано з відсутністю підтримки в Україні, з боку держави, малого та середнього бізнесу; неможливістю одержання державних субсидій; не вигідністю користування кредитами банків з причини високих, іноді навіть нереальних відсотків.

Важливим фактором, що впливає на формування фінансових ресурсів у сучасних умовах є податкова система. Функціонування податкової системи, визначається взаємною узгодженістю складових податкового механізму. При цьому одним з напрямів для вирішення завдання формування ресурсів

підприємства в сучасних умовах є розроблення та побудова принципів системи податкових ставок. Але, нажаль, в Україні, податкове законодавство є недосконалим, тому неможливо визначити чітко вплив податкової системи на формування оптимальної структури джерел фінансових ресурсів.

Узагальнимо ці зовнішні чинники, які негативно впливають на можливість формування фінансових ресурсів підприємства, на рис. 3.2

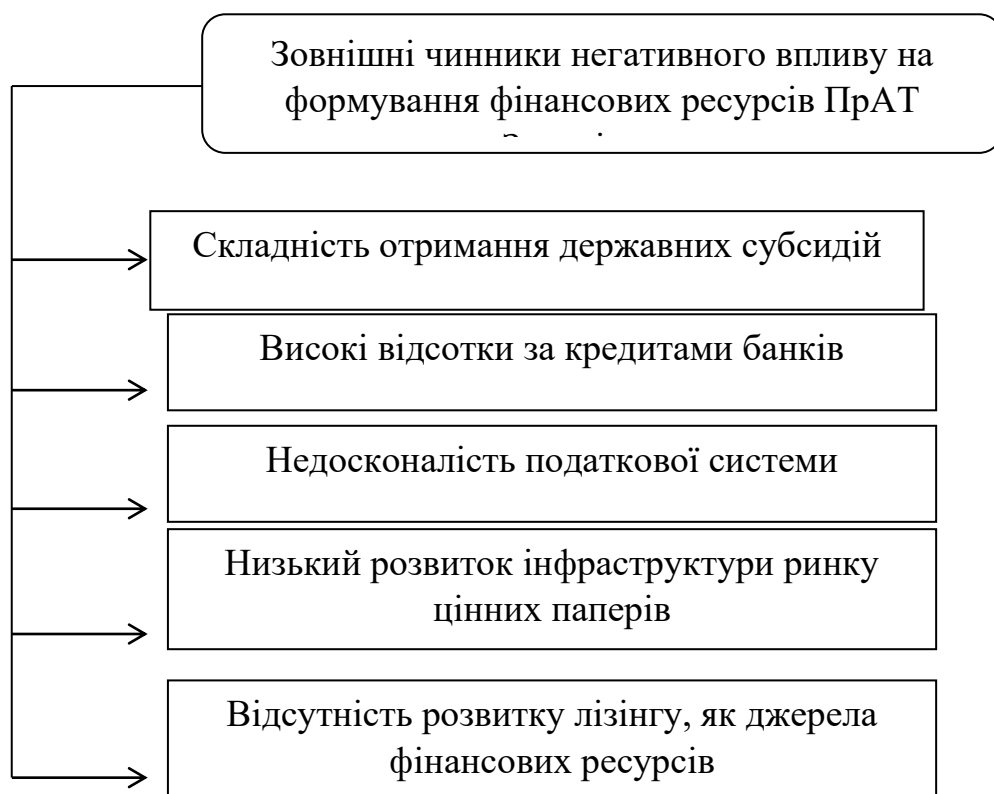

Рис. 3.2 – Зовнішні чинники негативного впливу на формування фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс»

У процесі утворення ресурсів підприємства важливу роль займає ринок цінних паперів, який повинен забезпечити економіку необхідними їй фінансовими ресурсами. Саме тому важливим є розвиток інфраструктури ринку цінних паперів. Сучасна інфраструктура ринку цінних паперів повинна мати здатність не тільки вирішувати завдання створення додаткових фінансових ресурсів, а й компенсувати значну частину інфляційного тиску на економіку. Кошти повинні бути спрямовані в інвестиції, а не па поточне споживання чи розміщення в закордонних активах. Таким чином, за

допомогою ефективної інфраструктури можна спрямувати значну частину вільних коштів на фондовий ринок з метою забезпечення необхідних ресурсів і ліквідності для розширення бізнесу емітентів цінних паперів.

Доцільно використовувати для українських підприємств було б таке джерело фінансових ресурсів, як лізинг. Це джерело фінансових ресурсів мало використовується в Україні, хоча несе в собі значні потенційні можливості.

Проте потрібно, перш за все, враховувати внутрішні чинники впливу на формування фінансових ресурсів підприємства. Раніше ми вже розглянули та визначили оптимальну структуру капіталу для ПрАТ «Запоріжжкокс». Це було першим кроком щодо удосконалення механізму формування фінансових ресурсів. Також було виявлено зниження рівня чистого прибутку підприємства протягом 2019 року. Отже його підвищення є також одним із головних аспектів, що необхідно досягти задля оптимізації фінансових ресурсів.

Основним завданням підприємства, яке підвищує ефективність використання своїх ресурсів в сучасних умовах є збільшення прибутковості капіталу і обсягу виручки, збільшення суми прибутку та нарощування показників рентабельності, яке можна досягти такими шляхами:

- зниження витрат на собівартість продукції;
- зниження витрат на збут та інших витрат;
- підвищення обсягів реалізації виробленої продукції;
- підвищення прибутковості виробництва;
- модернізація виробництва;
- використання сучасних форм організації праці;
- коригування загальної тактики та стратегії підприємства.

У минулому розділі ми виявили зростання собівартості виробленої продукції. Зростання собівартості негативно впливає на отримання прибутку та нарощування власних фінансових ресурсів підприємства.

Основний комплекс дій, направлених на зниження собівартості продукції, розглянемо на рис. 3.3

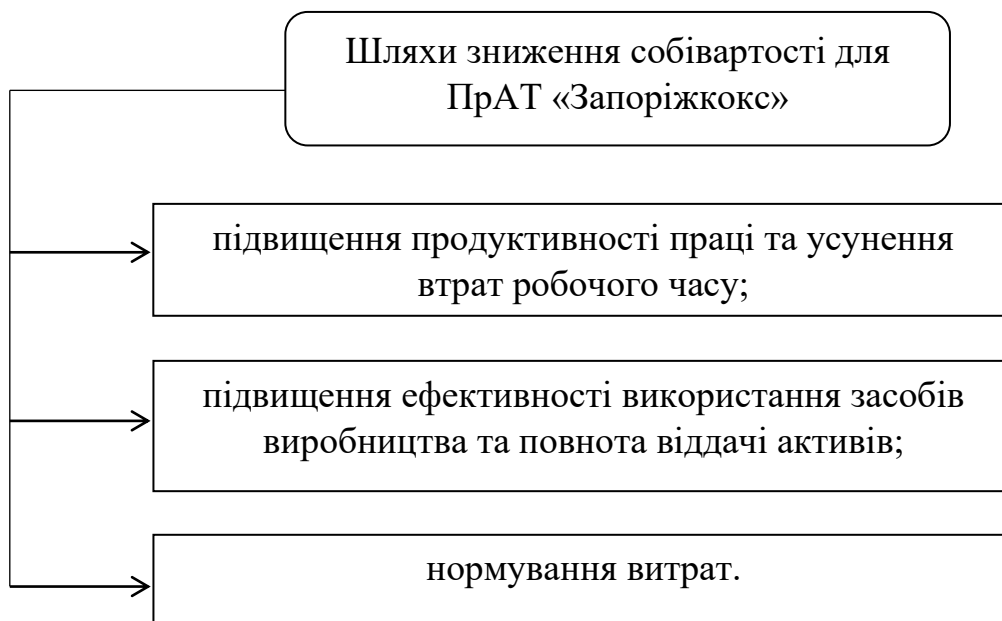

Рис. 3.3 - Шляхи зниження собівартості для ПрАТ «Запоріжжкокс»

Розглянемо детальніше кожний аспект задля найбільш повного розкриття запропонованих дій. Підвищення продуктивності праці є досить важливим аспектом, який можна розглянути як фактор зниження собівартості продукції. До основних аспектів, які допоможуть підвищити продуктивність праці на виробництво, можна віднести:

- достатня забезпеченість підприємства необхідною технікою та її досконалість;
- матеріальна зацікавленість працівників;
- достатній кваліфікаційний рівень персоналу;
- ефективність організації робочого часу;
- створення умов безпечної роботи та відпочинку.

Отже, якщо працівники будуть забезпечені достатньою кількістю техніки, то це однозначно буде мати позитивний вплив. По-перше, використання техніки, яка на досконалому рівні допомагає у роботі, підвищує продуктивність працівника та дає змогу виконувати свої обов'язки

вчасно на відповідному рівні або у відповідній кількості. По-друге, з розвитком сучасних технологій, у деяких випадках техніка може замінити працю людини. А це тісно пов'язано з аспектом кваліфікаційного рівня робітників. Якщо техніка буде виконувати роботу правильно, то підприємство може відмовитися від роботи працівників, чий кваліфікаційний рівень менший, ніж того потребує виробництво. Достатня кваліфікація та постійне підвищення отриманих раніше знань допоможе працівникам найбільш повно та досконало виконувати власну роботу та роботи власні внески у покращення роботи підприємства. Матеріальне заохочення працівників також має важливий вплив через те, що матеріально задоволена людина зможе найбільш повно та старанно виконувати власні посадові обов'язки. Це стосується достатнього рівня заробітної плати, згідно з займаною посадою, кваліфікаційним рівнем та часами виробітку. Мова йде про заробітну плату, лікарняні, відпускні та преміальні виплати. Отже за рахунок підвищення продуктивності праці підприємство здатне зекономити на витратах на собівартість продукції.

Наступним важливим фактором зниження собівартості є підвищення ефективності використання засобів виробництва та повнота віддачі активів.

Це є, напевно, найважливішим фактором, який має вплив на собівартість виготовленої продукції. Підвищити ефективність використання засобів виробництва можна за допомогою:

- технічне вдосконалення виробництва;
- використання науково-технічних досягнень на виробництві;
- підвищення якості сировини.

За умов сучасних технологій потрібно враховувати, що техніка, яка використовується під час виробництва, постійно вдосконалюється. Потрібно враховувати, що ПрАТ «Запоріжжкокс» існує вже досить давно, а отже багато технічних засобів на підприємстві потребує переозброєння. Використання нової техніки, яка вже створена з метою економії ресурсів під час виробництва, допоможе підприємству знизити собівартість, а також

одночасно підвищити якість виготовленої продукції та безпечність виробництва. Також потрібно зазначити, що будь-яка техніка потребує своєчасного огляду та ремонту у разі необхідності задля усунення несподіваних ситуацій, які призведуть до припинення виробництва на певному етапі. Використання наукового-технічних досягнень є також одним зі способів модернізації виробництва. Будь-яке підприємство повинно своєчасно реагувати та найбільш повно використовувати наукові досягнення, які створення задля оптимізації роботи. Використання сировини вищої якості дозволить підприємству отримувати більшу кількість продукції на виході, а отже, навіть за умов незмінних виробничих засобів, підприємство зможе підвищити власну фондівдачу. Тобто підприємство постійно повинне виходити на нові ринки сировини задля того, щоб обрати найбільш якісну та підходящу для власного виробництва.

Нормування витрат є достатньо складним процесом лише у випадках, коли підприємство не має організованої роботи, працює з застарілою технікою або виникають непередбачені зміни в країні. У інших випадках нормування витрат є важливим процесом, який дозволяє знижувати собівартість навіть на перспективу. Як вже було зазначено, висока технологічна забезпеченість дозволяє уникати витрат, пов'язаних із несподіваним ремонтом або повним виходом з ладу застарілого обладнання, а отже дозволяє спрогнозувати майбутні витрати. Окрім витрат за основну діяльність важливим є нормування загальногосподарських витрат. Наприклад, пошук дешевшого палива або співпраця з його постачальниками допоможе зекономити на транспортних витратах. Також можна проводити оптову закупку канцелярії один раз на певний період, що не тільки забезпечить систему знижок, а й допоможе уникнути помилок в обліку поточних витрат.

Отже, саме такий комплекс дій допоможе підприємству знизити свою собівартість, що є необхідним для формування фінансових ресурсів, а також за умови нестабільної економічної ситуації в країні. За допомогою такої

стратегії зниження собівартості підприємство може не тільки використовувати усе у комплексі, а й розподілити ці аспекти у часовому проміжку та по мірі власних можливостей та потенціалу.

Але удосконалення механізму формування фінансових ресурсів залежить не тільки від зниження собівартості. Ще одним не менш важливим фактором є обсяг реалізації продукції. Підприємство отримує прибуток саме за рахунок реалізації власної продукції, а обсяг прямо впливає на величину отриманого прибутку. ПрАТ «Запоріжжкокс» є великим підприємством, яке вже давно знаходиться на ринку. Воно кожного року вносить вагомий внесок у національний металургійний комплекс. Але навіть таке велике і відоме підприємство потребує розширення обсягів реалізації. Підприємство має у власному запасі дуже широкий асортимент продукції. На сайті ПрАТ «Запоріжжкокс» також існує розділ, де вказані умови реалізації продукції, а ще існує електронна торгівельна площадка. Але, якщо підприємство зможе підвищити обсяг реалізації продукції, то воно буде здатне отримувати більший прибуток, який в подальшому можна спрямувати та модернізацію техніки, яка є необхідною.

Підприємство може збільшувати обсяги реалізації шляхом ретельної роботи з пошуку нових ринків збуту та кінцевих споживачів, які потребують продукцію. Шляхом проведення переговорів та встановлення цін, які будуть влаштовувати обидві сторони, підприємство зможе отримати довгострокові договори, які будуть приносити прибуток.

Важливим кроком для країни була угода з Європейським Союзом, а отже така тісна співпраця також зможе допоїти підприємству знайти нових споживачів у Європі, що буде мати позитивний вплив не тільки для підприємства, а й для країни в цілому через підвищення частки експорту та укладення іноземних договорів. Потрібно зазначити, що ПрАТ «Запоріжжкокс» наразі зараз також займається експортом та навіть є одним з найбільших експортерів хімічної продукції закордон. Але розширення власних кордонів допоможе також залучити іноземних інвесторів, що є

досить важливим для будь-якого підприємства. За рахунок іноземного інвестування підприємство також зможе провести модернізацію виробництва, а отже таким чином знизити витрати та отримати більший прибуток. Ще одним фактором, який впливає на обсяг реалізації продукції є реалізація продукції зі складу. Щоб готова продукція приносила прибуток, вона повинна бути своєчасно реалізована. Отже продукція, що знаходиться на складі не тільки не приносить прибуток, а й може бути списана с часом, що стане джерелом додаткових витрат.

В більшості ці заходи орієнтовані на збільшення прибутків підприємства, окрім зменшення витрат, які покриваються за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.

Збільшення виручки від реалізації в довгостроковому періоді є головним завданням санації підприємства, адже саме вона забезпечує збереження стану фінансової стабільності. З цією метою можна провести заходи, зазначені у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Стратегія дій, спрямованих на удосконалення механізму формування фінансових ресурсів для ПрАТ «Запоріжжкокс»

Фактор впливу	Комплекс дій
1	2
Зниження собівартості виробленої продукції	<p>1. Підвищення продуктивності праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> • забезпечення високого кваліфікаційного рівня працівників (набір персоналу з відповідною освітою, організація підвищення кваліфікації, внутрішні іспити); • забезпечення матеріального заохочення працівників (своєчасна виплата заробітної плати, преміальні виплати за особливі заслуги, лікарняні); • ефективна організація робочого часу; • створення умов безпечної праці та своєчасного відпочинку. <p>2. Підвищення ефективності використання засобів виробництва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • технічне вдосконалення виробництва (модернізація виробництва шляхом заміни застарілої техніки, комп'ютеризація, своєчасний огляд обладнання та ремонт); • застосування науково-технічних досягнень на

	<p>виробництві (впровадження технік та технологій, які полегшують виробництво або підвищують його ефективність);</p> <ul style="list-style-type: none"> • підвищення якості сировини (пошук ринків високоякісної сировини). <p>3. Нормування витрат (зниження виробничих витрат шляхом застосування нових технологій та залучення висококваліфікованих спеціалістів, зниження загальногосподарських витрат шляхом оптових закупок).</p>
Збільшення обсягів реалізації продукції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення ринків збуту продукції шляхом маркетингових досліджень. 2. Своєчасна реалізація продукції, що знаходиться на складі. 3. Розширення експортного виробництва шляхом пошуку споживачів в країнах ЄС. 4. Залучення іноземних інвесторів.
Підвищення якості виробленої продукції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання сировини високої якості. 2. Модернізація техніки та обладнання. 3. Забезпечення високого рівня кваліфікації персоналу, що працює на виробництві безпосередньо. 4. Забезпечення достатньої кількості ресурсів для ефективної та безперервної роботи підприємства.
Підвищення ціни на продукцію	<p>Підвищення ціни на продукцію може відбуватися за умов підвищення якості та досягнення модернізації виробництва.</p>
Маркетингова політика	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пошук ринків збуту та кінцевих споживачів в Україні та закордоном. 2. Залучення молодих кваліфікованих працівників шляхом створення реклами. 3. Реклама підприємства на відповідних торговельних площадках.

Таким чином, проаналізувавши фінансову діяльність ПрАТ «Запоріжжкокс» та його потенціал було виявлено оптимальну структуру капіталу підприємства, а також розроблено та сформовано комплекс заходів, які зможуть позитивно вплинути на формування фінансових ресурсів.

Більшість з цих заходів спрямовані, у першу чергу, на максимізацію прибутку підприємства. Проте наявність прибутку у достатньому обсязі прямо впливає на формування власних фінансових ресурсів. Саме тому важливим аспектом удосконалення механізму формування фінансових ресурсів є максимізація прибутку, а також мінімізація витрат на виробництво та збут готової продукції.

Наразі зараз підприємство має понад 50% власного капіталу, що є досить ефективним показником, який дозволяє підприємству бути відносно

незалежним від зовнішніх джерел фінансування. За умов реалізації запропонованої стратегії дій ПрАТ «Запоріжжкокс» зможе досягти оптимальної структури капіталу та покращити свої економічні показники. Перевагою є те, що підприємство може застосовувати розроблені заходи як комплексно, так і окремо, спираючись на власні можливості та бажаний кінцевий результат.

Також було розглянуто зовнішні економічні фактори, які мають свій вплив на формування фінансових ресурсів ПрАТ «Запоріжжкокс». Через наявні проблеми у світовій та національній економіці потрібно зазначити, що для мінімізації впливу негативних чинників ззовні, підприємство повинно максимально покращувати свої внутрішні показники.

В цілому, ПрАТ «Запоріжжкокс» має потенціал щодо покращення показників своєї діяльності та подальшого економічного розвитку. Застосовуючи стратегію щодо удосконалення механізму формування фінансових ресурсів підприємство матиме змогу не тільки підвищити ефективність власної діяльності, а також досягти більш високого рівня стабільності, що є досить важливим для сучасного стану економіки.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі досліджено актуальну тему за сучасних умов господарювання «Фінансово-економічні результати діяльності підприємства і напрямки їх удосконалення».

Базою дослідження було обрано провідне підприємство ПрАТ «Запоріжжкокс».

Проаналізувавши дані за визначений період, можна зробити висновок про збільшення чистого доходу підприємства: у 2017 році він становив 8 585 404 тис. грн., а в 2019 р. вже 12 365 901 тис. грн., що є достатньо потужним зростанням, яке у відсотковому відображенні становить 44,03%. Беручи до уваги увесь проаналізований період можна зробити висновок, що діяльність підприємства є достатньо ефективною, бо спостерігається зростання чистого доходу.

Собівартість виробленої продукції також зросла протягом зазначеного періоду. У 2017 році вона становила 7 140 283 тис. грн., а у 2019 році 12 003 258 тис. грн.

Чистий прибуток, який дає змогу оцінити ефективність діяльності підприємства, зазнав дуже стрімкого падіння протягом цих трьох років. Це є дуже негативним показником, що у відсотках відображає падіння на 90,87%. Проте, у 2018 році показник чистого прибутку був більшим за показник 2017 року та становив 1 118 285 тис. грн.

Оборотні активи також змінювалися нерівномірно. Так, зазнавши зростання у 2018 році, порівняно із 2017 роком, вони знов зменшилися у 2019 році та складають 5 309 842 тис. грн. Серед витрат найбільшу частку займають інші операційні витрати. Хоча потрібно відмітити, що вони зменшилися на 78,4% порівняно з 2017 роком.

Підсумовуючи, можна сказати, що під час проаналізованого періоду з 2017 по 2019 роки підприємство провело дуже неоднозначну роботу. У 2019 році відмічалось значне погіршення показників чистого та валового

прибутку, проте відбувалося зростання витрат. Найбільш вдалим можна назвати 2018 рік, коли майже усі показники зазнали позитивних змін та перевищили показники минулого періоду.

Якщо брати до уваги основні аналітичні показники фінансового стану ПрАТ «Запоріжжкокс», потрібно відмітити, що не усі ці показники зазнали позитивних змін. Фондовіддача значно погіршила свій показник та зменшилася з періоду 2017 року на 3,46 у 2019 році. Фондоозброєність зазнала позитивних змін. Так, у 2018 році у порівнянні з 2017 роком вона збільшилася на 282,65 тис. грн./чол., а у 2019 р. на 1150,08 тис. грн./чол. Але в цілому усі показники цієї групи потребують ретельного контролю задля попередження їхнього зниження або задля подолання негативних змін.

Для того, щоб оцінити сучасний фінансовий стан підприємства та переглянути його показники в динаміці, також були проаналізовані показники його рентабельності, ділової активності та ліквідності.

Щодо показників ділової активності ПрАТ «Запоріжжкокс», потрібно звернути увагу на те, що майже усі показники у 2019 році зазнали позитивних змін порівняно з минулими роками. Оборотність активів дещо зменшилася у 2018 році, проте вже у 2019 році зросла порівняно з двома минулими роками, що свідчить про позитивні зміни показника.

Показники ліквідності або платоспроможності на ПрАТ «Запоріжжкокс» у більшості зазнали позитивних змін у 2019 році. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який дає змогу визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, за період з 2017 по 2018 рік коефіцієнт дещо зменшився на 0,002. А у 2019 році цей показник знов підріс до значення 0,008.

Показники рентабельності ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2019 році зазнали стрімкого падіння. Так, якщо зменшення показників рентабельності у 2018 році було незначним, то у 2019 році відбулися досить масштабні зміни, які носять негативний характер. Загальна рентабельність підприємства, яка зменшилася у 2018 році незначно з показника 1,24 у 20017 році до значення

1,17, у 2019 році впала до 0,05. В цілому рентабельність підприємства знаходиться під загрозою та потребує негайної уваги.

Оцінюючи фінансовий стан ПрАТ «Запоріжжкокс» в цілому, потрібно відмітити, що діяльність підприємства протягом 2017-2019 рр. була досить неоднозначною. На підприємстві також існують негативні зміни, які необхідно ліквідувати для нормалізації ефективного функціонування виробництва. Тож потрібно переглянути динаміку показників та визначитися з напрямом діяльності, яка буде спрямована на покращення фінансового стану у майбутньому.

Показники фінансової стійкості були більш задовільними. Майже усі показники відповідають нормам або дуже наближені до норм. Підприємство має абсолютний тип фінансової стійкості, який рідко зустрічається на підприємствах та який свідчить про відсутність залучення коштів ззовні, а отже підприємство в змозі не залежати від кредитування або матеріальної допомоги. Власні обігові кошти (робочий капітал) зазнали зростання, яке було найбільш помітним у 2019 році. Так, якщо у 2017 році робочий капітал становив 1 258 543,5 тис. грн., то у 2017 році він став 2 403 153,5 тис. грн. Коефіцієнт автономії у 2019 році виріс, порівняно із минулими роками та відповідає нормі.

За підсумками проведеного дослідження у третьому розділі кваліфікаційної роботи були запропоновані заходи з вдосконалення фінансово-економічних результатів діяльності.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверіна О.І. Комплексний економічний аналіз господарської

діяльності: підручник, Мінськ : Амалфея, 2012. 432с.

2. Баранік О. Функції амортизації на державних підприємствах. *Економічний вісник* 2015. №6. С. 51-54.

3. Бланк І.А. Управління формуванням капіталу: навч. посіб., Київ : Ніка Центр, 2011. 512 с.

4. Болюх М. А. та ін. Економічний аналіз : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2010. 556 с.

5. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Житомир : ПП «Рута», 2012. 591 с.

6. Гетьман О. Економіка підприємства : навч. посіб. Дніпро : Центр навчальної літератури, 2010. 487 с.

7. Гольцова С.М. Бухгалтерський облік : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Суми : Університетська книга, 2017. 254 с.

8. Горбачова Л.В. Облік основних засобів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Вісник студентського науково-го товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. Т. 2. №10. С. 153-157.

9. Городянська Л.М. Амортизаційні нарахування в єдиній системі. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 7. С. 37-40.

10. Городянська Л.В. Амортизація : функції, фінансовий механізм управління, концептуальні підходи до розробки загальної методики обліку амортизації. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 2. С. 57–68.

11. Жолнер І.К. Фінансовий облік за міжнародними стандартами : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. С. 85-134.

12. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник. Львів : Львівська політехніка, 2005. 714 с.

13. Задорожній З.Р. Проблеми обліку основних засобів та капітальних інвестицій. *Бухгалтерський облік та аудит*. 2012. -№7.

14. Зубрицька І.С. Актуально про податкову амортизацію. *Дебет кредит*. 2018. № 18. С. 15-17.

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського

обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291. Дата оновлення : 29.10.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення : 01.11.2019).

16. Кім Г.Г. Бухгалтерський облік : первинні документи та порядок їх заповнення : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 440 с.

17. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: теорія і практика: навч. посіб. 2-ге вид, перероб. і доп. Львів : «Магнолія 2006», 2017. 440 с.

18. Кірсанова Т.О. Організація та пропозиції щодо вдосконалення обліку амортизації основних засобів. *Вісник СумДУ*. 2014. №1.С. 64 – 68.

19. Кленін, О. В. Вдосконалення механізму відтворення осново капіталу промислових підприємств : автореф. дис. ... канд. економ. наук: 08.06.01. Маріуполь, 2013. 20 с.

20. Короленко В.О. Особливості обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. Т. 2. № 10. С. 183-187.

21. Косова Т. Д., Сухарев П. М. Організація і методика економічного аналізу : навч. посіб., Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.

22. Ловінська Л.Г. Нарахування зносу – спосіб регулювання балансової оцінки довгострокових активів. *Фінанси України*. 2016. №7.

23. Любар О.О. Амортизація : економічна сутність, особливості нарахування та відображення в бухгалтерському обліку. *Економіка. Фінанси. Менеджмент : актуальні питання науки і практики*. 2017. № 4. С. 117-131.

24. Мазур А.М. Амортизаційна політика: теоретичні аспекти та роль у підвищенні ефективності діяльності суб'єктів підприємництва. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Вип. 5(05). С. 294-298.

25. Макієнко Ю.В., Шмиголь Н.М. Аналіз закордонного досвіду у сфері методів нарахування амортизації. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 5(16). С 98-105.

26. Макієнко Ю.В., Шмиголь Н.М., Уманська Ю.М. Теоретична сутність поняття «амортизаційна політика» та її вплив на ефективність діяльності суб'єктів господарювання. Вектори розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі : тренди та перспективи: матеріали Нац. наук.-практ. конф., м. Тернопіль 7. листоп. 2019 р. Тернопіль, 2019. С. 363.

27. Макієнко Ю.В., Шмиголь Н.М. Формування облікової політики щодо основних засобів на ПАТ «Запоріжтрансформатор». Облікова політика підприємства : сучасний стан, проблеми формування та шляхи вирішення. зб. доп. наук.- практич. семінару / за ред. Н. М. Проскуріної. Запоріжжя, 2019. С. 25-26.

28. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561. Дата оновлення : 30.12.2013 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03> (дата звернення: 20.11.2019).

29. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Дата оновлення : 01.01.2012. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення : 01.11.2019).

30. Римар Ю.Я., Ткачук Г.Ю. Сутність необоротних активів підприємства та особливості управління ними. *Молодий вчений*. 2017. №26. С. 34-37.

31. Полуянова, О. І. Завдання підсистеми управління відтворення основних засобів на підприємстві в сучасних умовах господарювання. *Економіка розвитку*. 2014. №1(69). С. 83–88.

32. Попова В.Д. Особливості нарахування амортизації та її вплив на відтворення основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. № 10(1). С. 374-380.

33. Пушкар М.С., Гавришко Н.В., Історія обліку та контролю господарської діяльності: навч. посіб. Тернопіль: Карт-бланш, 2013. 223 с.

34. Савицька Г.В. Аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посіб. 4-те вид. перероб. і доп. Київ : Знання, 2009. 704 с.

35. Сопко, В.В., Організація бухгалтерського обліку, економічного

контролю та аналізу : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2016. 412 с.

36. Статистичний бюлетень. *Статистичний щорічник України*. Київ: Держкомстат, 2010.

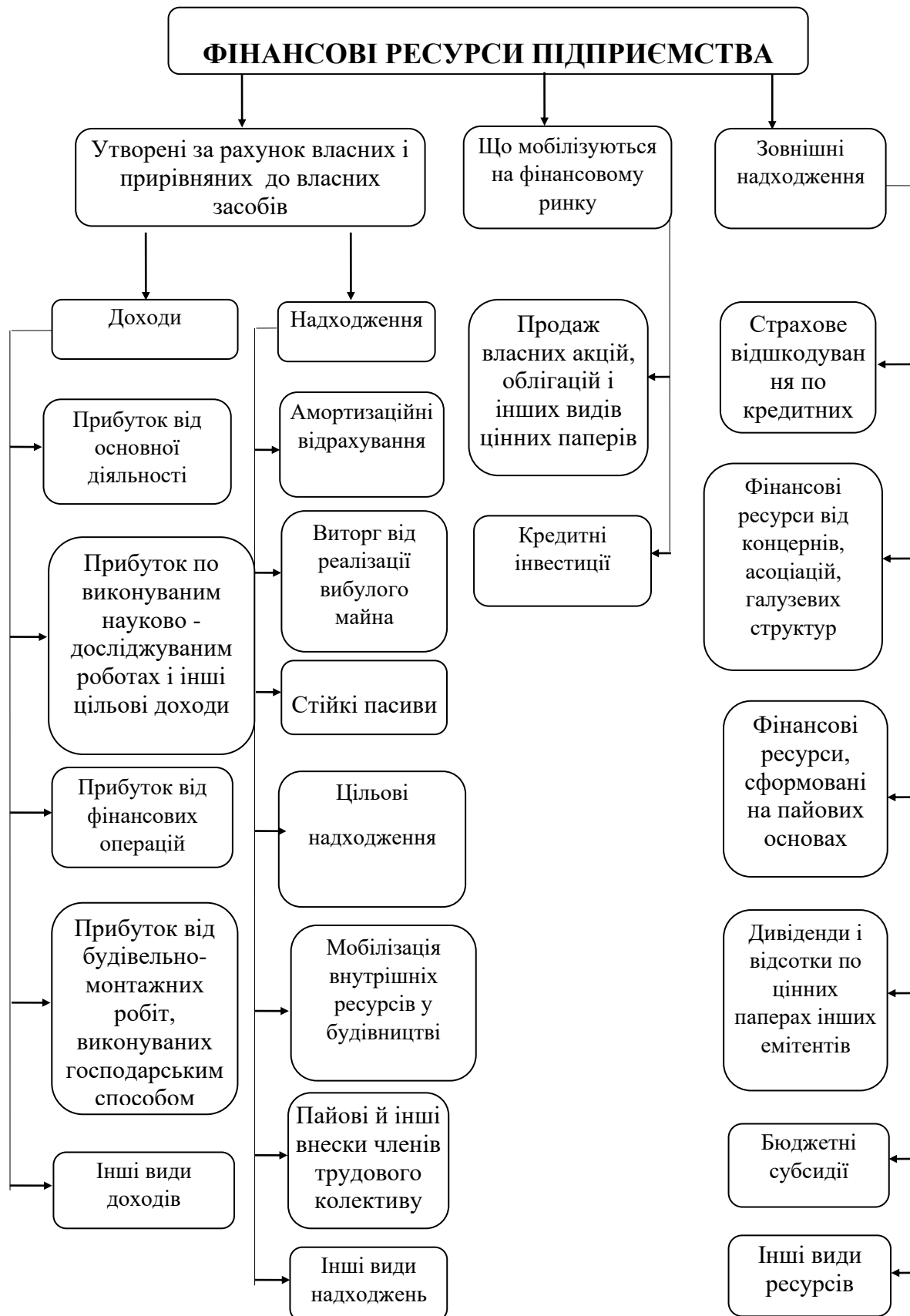
37. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік. навч. посіб., 2-ге вид., Київ : Знання, 2014. 663 с.

38. Шершун І. Ковтун О. Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів. *Все про бухгалтерський облік*. 2008. № 35. С. 12-15.

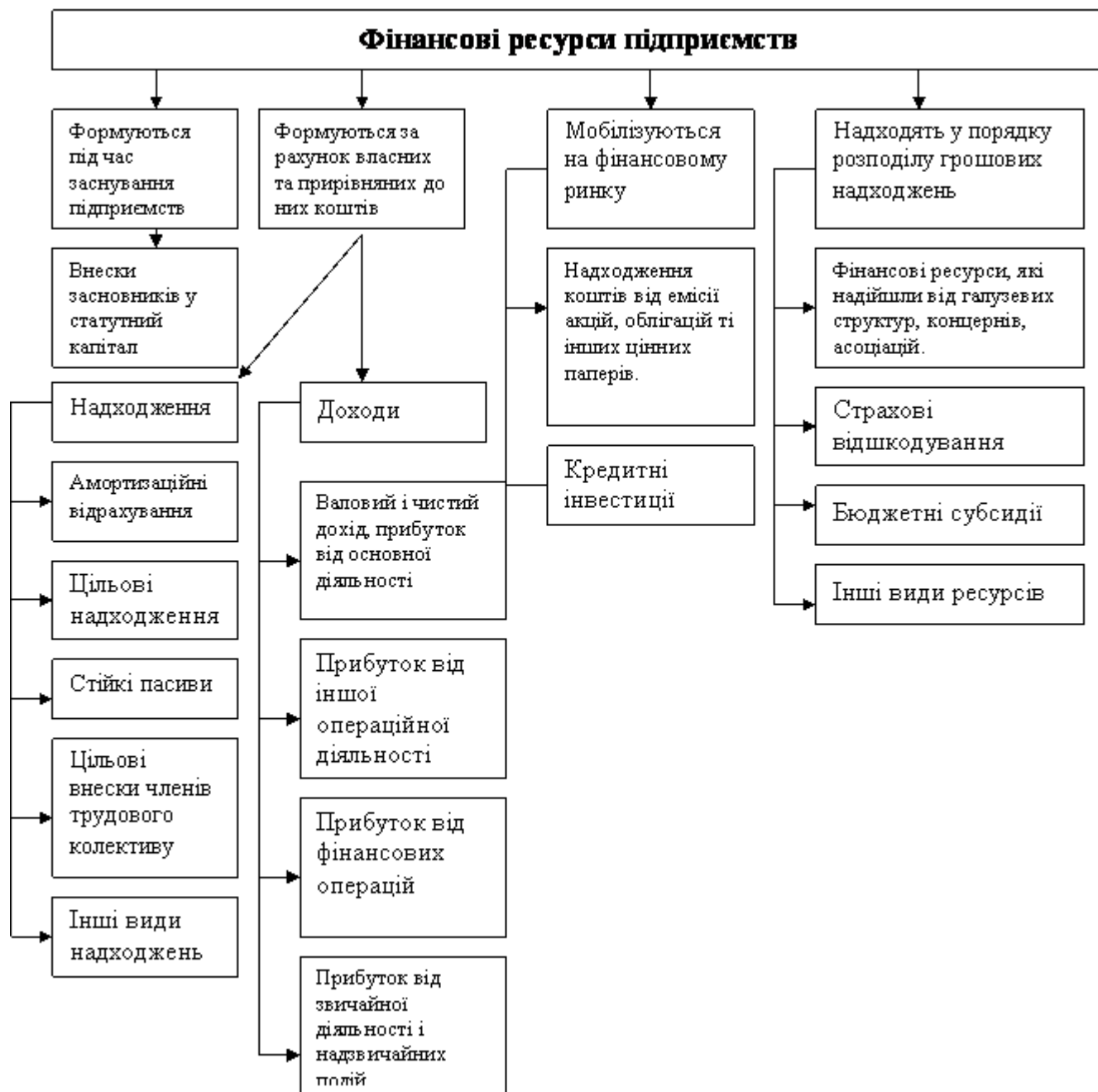
39. Шинкаренко О.М., Яценко В.М., Бразілій. Н.М. Фінансовий аналіз : навч. посіб., Черкаси : ЧДТУ, 2010. 267 с.

40. Чумаченко М. Ще раз про амортизацію як важливе джерело інвестиційної діяльності підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. № 11. С. 3-7.

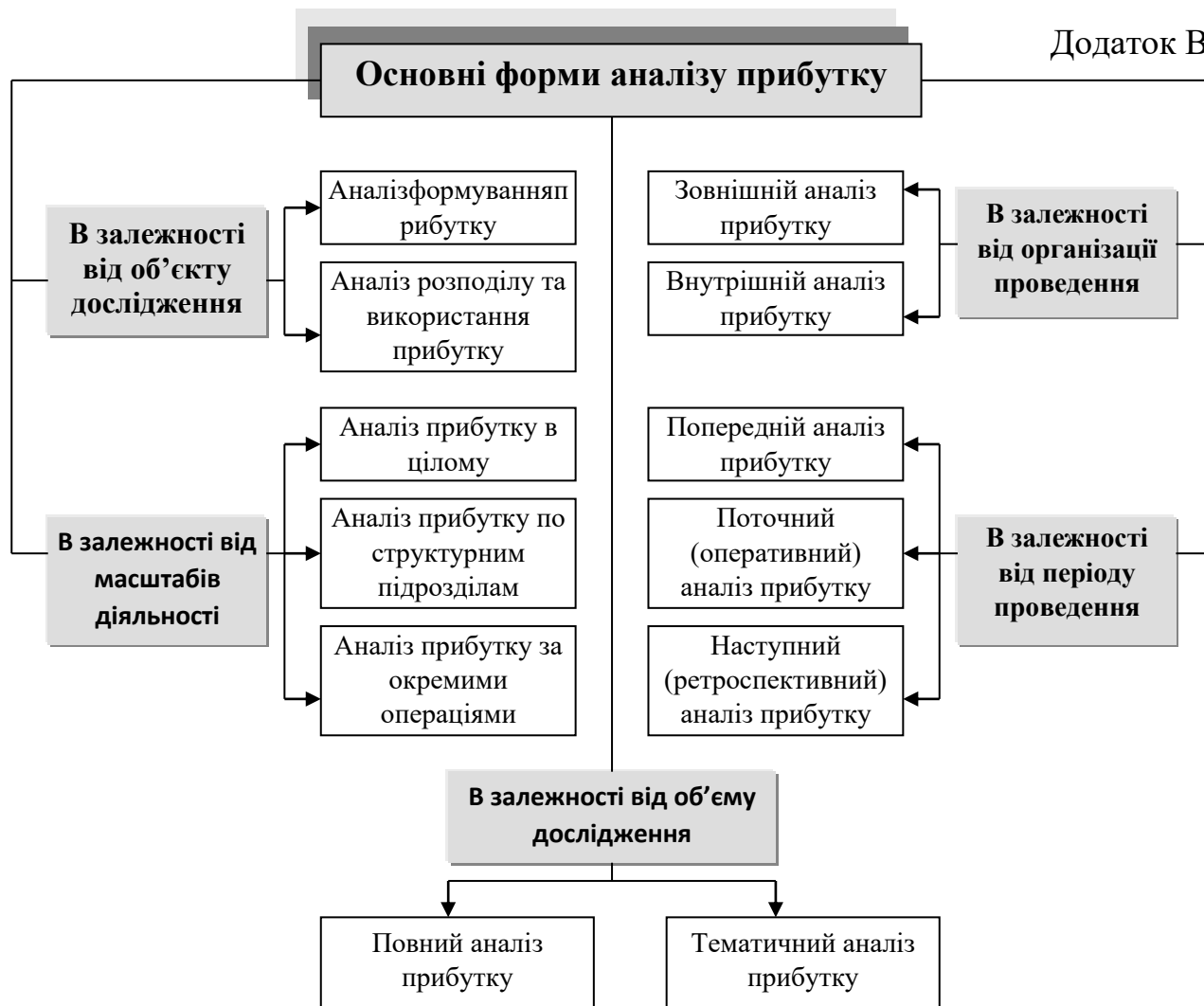
ДОДАТКИ

Формування фінансових ресурсів підприємства

Формування фінансових ресурсів підприємства

Основні форми аналізу прибутку підприємства